

Foia enciclopedică literară lunară.

ADMINISTRAȚIUNEA
ȘOIMUȘ (POSTA: NAGY-SAJÓ).

ABONAMENTUL:
PE AN 6 FL. (15 FRANCI).

REDAȚIUNEA:
RETTEG (RETEAG).

Nu-mi huiți la cap

Nu-mi huiți la cap, lăsați-mi s'aud șopta gândului,
E atât de tainută și atât de simțitoare:
De-o privire, de-o vibrație, de-se spărie, ea m'ore
Sau îți fuge chiar mai iute de cât sborul vântului,
De îți rămâne din tot focul cel de gânduri, numai spuză —
Ne n'țese cad cuvinte fără șir, și reci pe buză;
De n'ai haz când ești cu omeni și cu chipul de eres,
Fără glas, fără prietini te strecoři n'nteles:
Ș'apoi cine mai veni-va cu șoptirea n'vietore
Să te n'trebe, să-ți serute rana, sufletul când dore?
Gând de ai, ai un prietin care-ți spune cine ești,
Sufletu-ți are un frate și te 'ndemnă să-l iubești.
Nu-mi huiți la cap, lăsați-mi s'aud șopta gândului,
E atât de tainută, și atât de simțitoare,
De o privire, de-o vibrație, de să spărie, ea m'ore
Sau îți fuge chiar mai iute decât sborul vântului.

* * *

In gândire e comora și de suflet fericire;
Totul ese ca pe masă când chemăm în joc gândire
Gândul de doruri îți spune ce în suflet stau ascunse,
Sufletul gândului spune de secrete nepătrunse;
In iubire nesciută, în simțiri necunoscute
Să încântă cel cu gândul, de-ți uiți dilașele pierdute;
Uiți de vitrigia s'ortei, chinul blând își duce traiul;
Incercând ca și bramimul, prin sciință s'ajungi raiul:
Selav devir pe tota viața — muncă grea, grea desfătare . . .
Ani tineri cu plăcere, stau la slujbă, ascultare.
Dragostei de adevăruri, porți cununa de martire:
Totul ese ca pe masă, dacă pui de foc gândire.

Și de mori, cui ce îți pasă, gândul meu, tu gând de foc?
Cui se-i pese, de cât nouă, gând orfan, far' de noroc;
S'orte astfel te slujise, dacă astfel s'orte am!
De n'am fi era mai bine, chinul morții nu'l sciam.

Elena Voronca.

Constantin Morariu-Andrieviciu.

(1835—1875.)

Pozițiunea socială a Românilor din Bucovina o scim că este foarte grea și devine din zi în zi și mai grea. Rutenii, Polonii, Germanii și Ovreii ce inundară Bucovina, au ocupat și ocupă mereu vatra Românilor. Contra acestei ocupări se recere resistință și luptă; resistință ca străinii se nu mai pôtă ocupa loc, și luptă ca se smulgă din ghiarele streinilor ceea ce ei au ocupat cu nedreptul. La luptă se recer luptași și comandanți; la resistință cu deosebire învățători, de glasul cărora se asculte poporul.

Étă motivele ce ne îndemnă se scótem la ivelă faptele unui bărbat vrednic de starea, ce a ocupat în societatea Românilor din Bucovina. El s'a numit Constantin Morariu-Andrieviciu, văr dulce cu metropolitul Silvestru, despre care am vorbit în broșura a VII-a a »Revistei Ilustrate«.

Constantin Morariu-Andrieviciu a fost fiu de gospodar (agricultor) din Mitocul Dragomirnei, din districtul Suceava, în Bucovina. S'a născut la 26 Iuliu st. v. 1835. La anul 1843 îl duse tată-s' o la școlă capitală normală (elementară) din Suceava, unde scim din broșura a VII-a a acestei reviste cum erau tractați copiii de Român. Aci-și începù dară Constantin învățământul, și pôte tocmai acelei tractări neumană a streinilor e de a se mulțami că el deveni cu timpul, ceea ce deveni, adecă Român înflăcărât întru apărarea limbei și a naționalității. Așa-i în lumea acésta: când cu forța voim a face pe cineva se uréscă un lucru, prin aceea îl facem ca tocmai acel lucru se-l îndrăgescă mai tare! Cercau străinii réu voitori ca se disguste pe copiii de Român de limba și naționalitatea lor, și ei cu atâta o iubeau și prețuiu mai mult. Așa în Bucovina ca și la noi!

După absolvirea școlii normale din Suceava, Constantin fù dus la gimnasiul de stat din Cernăuț, unde făcù la 1855 esamenul de maturitate. După aceea intră în seminariul clerical, unde absolvì teologia la 1859. În acest seminar se dedică cu totul studiului, cetind foarte multe din opurile cele mai valoróse teologice și profane. Absolvind teologia se căsătorì cu fìca parochului Teodor Cosoviciu din Mologia, anume Veronica, și fù aședat ca administrator parochial la biserica S. Paraschiva din Cernăuț.

Deschidându-se la 1860 gimnasiul ortodox-oriental din Suceava, Constantin Andrieviciu fù denumit acolo de învățător suplent de religiune și limba română.

Inaugurarea acestui gimnasiu s'a întemplat la 4 Septembrie 1860 cu care ocaziune catechetul Constantin Andrieviciu ținu o cuvântare în limba română despre scopul unui gimnasiu. Publicul român aré mas încântat și edificat de o așa cuvântare, dar nu așa au rémas reu-voitorii neamului nostru și dușmanii lui Constantin Andrieviciu, cari îi făcură multe zile amare din cauza acestei cuvântări.

Așa archimandritul *Bendela* (mai târziu arhiepiscop și metropolit dela 1874—1875) temându-și bagsémă popularitatea de tinérul catechet, se pune și raportéză consistoriului *român gr. or.* din Cernăuți în *limba germână* următoarele, referitóre la acésta cuvântare:

»După acest act ținu nou denumitul catechet Constantin Andrieviciu o cuvântare în limba română despre scopul unui gimnasiu. — — —

»Deși cuvântarea acésta a fost în totalitatea ei cu totul corespundétóre, totuși unele pasagie sunt foarte de dogenit, pentru că-n ele se desfășură cu prea mare căldură prospectul, că prin înființarea acestui gimnasiu se va ținea ca și în celelalte provincii deosebit cont de cultivarea limbei române. În asta privință eu i-am și spus oratorului, că sunt cu totul nemulțamit, provocându-l

să-mi deé cuvântarea inediat, ca se o pot alătura la acest raport*) Dară Andrieviciu nu și-a împlinit datoria asta nici până acuma**.)

Dacă, iubiți cetitori, unul care se numea »al nostru« a purces astfel față de catechetul Andrieviciu pentru o cuvântare »care a fost în totalitatea ei cu totul corespundétóre« (vorbele delegatului pârâș) atunci se nu ne mirăm că străinii au făcut din țințar armăsar. Consistorul cerù dela catechetul Andrieviciu — pe basa raportului lui Bendela — se-i supue fără nici o amênare cuvântarea în scris. Și ce credeți că conținea acea cuvântare? — Adevérurile cele mai mari! Dar bagsémă și în Bucovina — p'acele vremi — »cine cuteza se vorbescă adevérul, putea lesne umbla bătut ca mărul,« [vorba] proverbială.

Gimnasiul din Suceava s'a înființat din fondul religionar al bisericii române gr. ort. din Bucovina, și limba »propunativă« trebuia se fie cea română, conform literelor fundamentale întărite de tóte locurile cele mai înalte competente. Și totuși acestui gimnasiu, la înființarea lui, numai

un unic profesor român i se dede, pe Constantin Morariu-Andrieviciu, care era și catechet tot odată. Ceialaltii toți erau străini și propuneau tóte studiile în limba germână. Acésta stare de lucruri nu mulțamia nici decât pe învățătorul român Constantin Morariu-Andrieviciu. El striga sus și tare la tóte ocaziunile că gimnasiului acestuia i se face nedreptate; apela la consistoriu în acésta causă, spunea sus și tare că: la gimnasiul din Suceava, în loc ca tóte studiile să se predee în limba română, acestui studiu al limbei

*) Bendela fusese trimis ca delegat din partea consistoriului la sfințirea gimnasiului din Suceava. Red. »Rev. Ilustr.«

**) Astfel de arătări sunt pentru unii fusceii scărilor, pre care se urcă până la rangul de vlădică, precând fără ele pôte n'ar eși nici din opinică.

Red. »Rev. Ilustr.«

Constantin Morariu-Andrieviciu.

materne i se dau numai 2 ore pe săptămână, pe când celorlalte studii câte 3—4 ore. Dar învățătorul Constantin Morariu-Andrieviciu nu se lăsa până nu obțină limbei române 3 ore la săptămână pentru fiecare clasă și înființă o frumoasă bibliotecă din opuri române, cu ajutorul căreia elevii se se potă perfecționa în limba lor maternă.

În 1865 fû denumit ca învățător ordinar al gimnasiului superior din Suceava, ér la 1869 ca profesor ausilier la institutul teologic din Cernăuț, fiind pretutindenea la înălțimea chiemărei sale, iubit de elevi, stimat de colegi și respectat de superiori.

Remas la 1861 vëdud în flórea etății, când era numai de 26 ani, își consacră tot timpul numai studiului, astfel că deveni nu numai cel mai apt profesor, dar și un harnic și zelos autor, scriind 3 opuri valoróse, cari s'au tipărit pe spesele fondului religionar al Bucovinei. Acele opuri sunt:

1. *Manuaru pentru învățătura religionară a bisericei dreptere-dincióse a rësăritului, compus spre folosul clasei întâia gimnasiiale, Viena 1866;*

2. *Manuaru pentru învățătura istoriei testamentului vechiu, compus spre folosul clasei a II-a gimnasiiale, Viena 1866.*

3. *Manuaru pentru învățătura istoriei vieții Mântuitorului lumii Isus Christos, compus pentru clasa a III-a gimnasiiale, Viena 1867.*

Afară de acestea mai publică în Fóia societății din 1865 interesantul tractat „*Despre școléle creștinesci în evurile cele patru dintăiu ale creștinismului*“, prelângă ce lăsă în manuscris o colecțiune de cuvântări bisericesci compuse și rostite de el în cei 16 ani ai preoției sale la deosebite sərbători, dumineci ori cu alte ocasiuni, tot predică instructive și morale.

Ca profesor al facultății teologice din Cernăuți nu se odichni până își revindecă vechiul și adevăratul nume familiar »Morariu«, nume care l'au revindecat și vërul său metropolitul Morariu și care-l pórtă și nepotul seu Constantin, cel mai valoros scriitor de ađi în Bucovina, despre a cărui activitate sperăm a putea vorbi în Revista noastră.

Constantin Morariu-Andrieviciu, când merse ca profesor la teologie, nu află acolo nici o carte de morală, adecă carte din care

se învețe pe seminariști. S'a pus deci pe muncă și în cincă ani de ăile a compus întregă partea primă și jumătate din partea a două a acestui op. Dar n'a avut fericirea să-l vëdă gata, că în primăvera anului 1875 l'a ajuns o bólă de plămâni, care i-a curmat ăilele în 29 Martie (10 April) spre nespusa întristare și daună a bisericei și nației române din Bucovina. S'a stins când era mai puternic, numai de 40 ani, și chiar când se putea spera mai mult dela talentele și curagiul lui; s'a stins acela care cuteza se spună sus și tare că limba germână nu este materna noastră, pentru că noi suntem Moldoveni și avem limba noastră moldovenescă, pre care trebuie se o iubim și cultivăm mai pre sus decât ori pre care limbă din lume, fie aceea ori cât de cultă pre lângă a noastră, s'a stins acela care nu voia se concédă nimic, din ceea-ce se compete Moldovenilor din Bucovina, cât dacă ar fi avut numai câțiva ortaci cari se pună umër la umër cu el, schimbau cu totul mersul lucrurilor din Bucovina în favorul Moldovenilor și a limbei lor. N'a esistat și nici ađi nu mai esistă în Bucovina un preot mai vrednic, un profesor mai zelos și mai inteligent, un fruntaș mai energic, mai curăgios și mai frumos decum era acest bărbat în adevër providențial. El era înalt de statură, avea fața rumenă, frunte lată și albă ca néua, ochi mari căprii în cari vedeai ca într'o oglindă mintea lui cea frumoasă și bunătatea inimei lui; apoi avea un glas dulce la vorbire și plăcut la cântare, dară era fórte riguros întru împlinirea detoriilor și întru apërarea drepturilor bisericei și a națiunei sale în contra nedreptăților stréine.

Vëdënd în 1873 ministrul Stromayr din Viena pe profesorul Morariu și vorbind cu el despre felurite lucruri din Bucovina, i-a pus ambe mânil pe umeri și i-a accentuat memorabilele cuvinte: „*Ferice de Bucovina, dacă are mulți bărbați de aceștia!*“

ÉR despre destoinicia lui de profesor învățat erau siguri și superiori lui dela consistor, căci scriind cel mai vechi profesor de teologie, Ioan Calinciuc, opul de *teologie dogmatică*, i l'a dat lui spre censurare, deși era cel mai tinër din profesori, avënd abia 40 de ani!

Ferice va fi Bucovina când o va înzestra Dumnezeu cu mulți fi vrednici după cum era fericitul Constantin Andrieviciu-Morariu.

P.

Abdicere.

(Lui...)

S'a stins în peptu-i ori ce dor
Și dragostea pe veci,
În locul caldului amor
E ghiață și sloi reci...

1898.

Nu-i dragoste de-a cărei foc
Sloieții s'ar topi:
Dacă la el n'avu noroc
Pe altu n'a iubi.

Antoniu Popp.

Nu mai vorbi...

(Prietinei mele.)

Tu l'ai urî, dér nu poți face,
Căci dór când asta o voesci,
Cu atât mai mult de el îți place
Cu cât mai tare îl uresci...

Chinag 1898.

Nu-mi mai vorbi déră de ură
Să nu-ți spun verde că mințesci,
Căci chiar de l'ai urî din gură
Cu inima altfel simțesci...

Antoniu Popp.

Despre gemeni cu privire la vârsta mamei și la rëndul chronologic al copiilor.

(La semaine médicale Nr. 1 — 1898.)

(Hygienă).

Intr'o ședință a societății de statistică din Paris a produs doctorul Bertillon, nu de mult, unele doveđi nóue fôrte interesante cu privire la nascerea gemenilor. Cu studiul întrebării, că cât de des provin nasceri gemene, s'or ocupat mai mulți statistici și cu deosebire părintele doctorului Bertillon, dar aceștia n'au avut la dispoziție etatea relativă a mamelor. De atunci încóce datele statistice s'au completat și cetitoriul póte vedé îndată mai la vale că la ce rezultate au ajuns.

Orașul München publică de vre-o 15 ani în tot anul statistica nascerilor simple, multiple și nelegiuite după vârsta mamelor. După numerii statistice acesteia, într'o miă de nasceri sunt 10·5 gemeni; dar dacă consideră omul vârsta mamelor, ajunge la următórea înfătoșare :

Mame dela 18—20 de ani	4·8
» » 21—25 » »	7·5
» » 26—30 » »	12·1
» » 31—35 » »	16·2
» » 36—40 » »	20·8
» » 41—45 » »	19·5

Așa dară frecuența nascerilor gemene crește cu vârsta mamei, încât la femeile dintre 36—40 de ani e de patru ori mai mare, ca la celea dintre 18 și 20 de ani.

Acest fenomen natural se vede adevărit și prin datele statistice de pildă din Nouvelle Galle și cu deosebire prin celea din San-Petersburg.

Nouvelle-Galles du Sud (1893—1895).

Mame dela 15—19 de ani	6·26
» » 20—24 » »	6·84
» » 25—29 » »	8·95
» » 30—34 » »	12·78
» » 35—39 » »	16·20
» » 40—44 » »	13·09
» » 45—49 » »	9·00

Preste tot . . . 10·51 la o miă.

Orașul San-Petersburg (1882—1892).

Mame dela 16—20 de ani	6·0
» » 21—25 » »	9·5
» » 26—30 » »	14·2
» » 31—35 » »	20·3
» » 36—40 » »	21·7
» » 41—45 » »	15·5
» » 46—50 » »	16·0

Preste tot . . . 14·7 la o miă.

Din acest document rusesc se vede și aceea, că în Rusia numărul gemenilor e de 14 la o miă de nasceri. — Din icóna următóre se vede numărul proporțional al gemenilor cu privire la nascerea chronologică a mamelor, după miia de nasceri gemene :

Din nascerea cea dintâi	8·1
» » a dóua	9·9
» » a treia	13·4
» » a patra	15·0
» » a cincea	18·7
» » a șesa	21·1
» » a șeptea	21·5
» » a nóua	25·7
» » a đecea	27·3
din celea următóre	27·7

Progresiunea acésta e fără întrerupere. O nevestă tinăra la început are cu trei sau patru ori mai puține șanse de a căpěta gemeni, ca o femeia, care e împovorată a nóua sau a đecea óra. Așadară în vârsta roditóre firéscă a femeilor (15—50 ani) norocul la copii le tot crește cu numărul nascerilor și după cum îmbětrânesc.

Dr. T.

Norii nopței . . .

Lin se înalță'n cer de-acuma
Luna plină;
Dar își perde raza'n spuma
Norilor ce sorb lumină.

Ah! și eu mă'nalț la tine
Nóptea tóta,
Dar de dornice suspine
Inima mi-e 'ntunecată

Alvescu.

În farmecul nopței.

Orî câte stele sunt pe cer,
Iubire n'au zărit
Ca pentru tine cu dureri
Și chin ce am suferit.

Orî câte frunđe blând șoptesc
În arbori și 'n castani,
Cât te iubesc, cât te iubesc,
N'ar spune 'n miă de ani.

Alvescu.

Bicicleta din punct de vedere higienic.

Sunt mulți aceia, cari și ași sunt contrarii bicicletei, deși ved cu ochii avântul și răspândirea gigantică de care se bucură acest sport folositor și din punctul de vedere al comunicațiunei practic.

Nu este scopul meu a convinge pre cei ce trăiesc în firma convingere, că bicicleta este dăunósă sănătăței, despre rătăcirea în carea se află, căci după esperința mea de până acum, ar fi trudă zădarnică; ci vreau ca pe scurt se dovedesc cetitorilor acestei Reviste, că bicicleta nu numai nu e dăunósă, ci are chiar folóse însemnate pentru sănătatea nóstră, ba este a se considera ca o gimnastică fórte binefăcătóre atât pentru trupul cât și pentru spiritul omenesc. De sine se înțelege că precum orî și la care sport — de folos numai atunci póte fi vorbă, dacă sportul este eserciat rațional, căci nimic nu e mai eclatant ca împrejurarea, că un copi tinér, care imitând pre emulatori, bicicléză cu întreg trupul plecat înainte, va căpátá cu timpul pept îngust și spate covățite.

Putem observa la șcóla de călărit; prima fasă, prin care trece fiecare novitiu, e îndeletnicirea unei ținute conform prescriptelor sanitare. Intocmai așa este și la bicicletă lucrul cel mai de căpetenie poziția, în carea stă respectivul pre șeaua bicicletei.

Pre bicicletă avem a ținea aceeași poziție verticală și óblă, carea o observă călărețul. Este *strict oprit din punct de vedere higienic a sta cu trupul plecat înainte* și anume din următórele cause:

a) a ocupa o astfel de poziție, face pre respectivul a aperea ca o moimă urcată pre o rótă, ér de altă parte se face însuși obiect de ris și batjocură pentru pasanți și privitori;

b) prin plecarea și gârbovirea acéstă neertată stomacul, maiul, intestinele, sunt supuse unei presiune și fiind dela natură părți cãrnóse sunt împinse dela locul lor în partea superióră a cavităței fólelui;¹⁾ prin ce, pelița orizontală, carea se află între cavitătea fólelui și a peptului este împinsă asemenea în sus și așa plămânile, organul care împreună cu inima este mai mult pusă în mișcare, este împedecată în mișcarea sa liberă neapérat de lipsă.

Urmarea acesteia este²⁾ că plămânile nu pot satisface pe deplin inspirațiunei de oxigen și espirațiunei de carbogen și așa după ce este dovedit, că cu cât lucră musculatura mai mult, cu atât mai mare cantitate de carbogen se produce — carbogenul nefind din ajuns delăturat din corp, se absórbă în sânge și pe încetul acesta este espus unei înveninare treptată cu carbogenul aceluiași trup, carea crește proporționat cu durata turei și intensitatea cu carea's întrebuințáți muschii la acéstă. Acéstă o observă respectivul³⁾ ușor din împrejurarea, că simte lipsa de aer — adecă nu are destul aer la resuflat — ér fața pre încetul primesce o colóre albastră, carea se póte observa mai eclatant la finea turei;

c) Dacă respectivul biciclist, fie în poziția greșită amintită sub punctul b), fie în poziția normal-higienică, comite erórea de ași trage la olaltă umeri, atunci⁴⁾ el se lipsesce cu voia proprie de cea mai mare binefacere a bicicletei. Este adecă fapt medicalminte constatat, că »tuberculósă« acel morb gróznic și înfiorător, atacă totdeuna *vérful* plămânilor, e cunoscut și aceea, că medicii prescriu ca medicamentul cel mai eficace aducerea părților atacate în contact cât mai intim cu aer curat și aer abundanț în oxigen. Ce face acel biciclist, care își trage umeri la olaltă înainte? Îngustéză în cea mai mare măsură locul de mișcare a plămânilor punénd o pedecă considerabilă ventilațiunei vérfului plămânilor, căci atunci acele nu pot se vină în contact mai mare

cu oxigenul, care în urma respirațiunei mai profunde este pus la dispozițiunea plămânilor.¹⁾

Din tóte aceste resultă decí, că în interesul omenimei și din punct de vedere higienic acéstă gimnastică, ași putem deja dice universală, numai atunci corespunde chemării sale, de a aduce folóse trupului omenesc, a-l întări și al face se prospereze dacă biciclistul observéză stricte următórele regule:

a) Poziția se fie *normală*, adecă se stee vertical pre șeua biciclistului, cu umeri dați înderépt și peptul întins (chiar cum prescrie »Vorschrift«-ul milităresc), ca atât inima, cât și plămânile se fie libere în esecutarea funcțiunei lor potențate, brațele se nu fie prea întinse, ci se se așede comod pre cãrmă, punctul de greutate a corpului se fie totdeuna pre șea așa, că biciclistul se ședă pre bicicleta sa cum șede călărețul pre calul ce călăresce;²⁾ acéstă e unica pozițiune, carea face destul și cerințelor estetice;

b) Ședutul séu se fie așa esecutat ca ambe ósele se se razime pre partea mai lată a șelei, ér acéstă — șeua — se fie destul de elastică și pielea ei se fie nu móle, ci întinsă, tare. Poziția ce o ocupă șeua, are se fie astfel întocmită, ca vérful aceleia se fie încâtva ridicat în sus, prin ce este evitată și vătămarea carnei mijlocie. — Că ședutul la început dóre, aceea e un lucru prea natural; călărețul, la început încă se plânge că-l dóre ședutul, deși el nu șede pre bicicletă, ci pre cal. Apoi, »nu este început fără greutate« și nimic nu póte învăță omul »în cinste«. Privescă decí începători, acéstă durere, carea mai târziu nu o vor simți, drept didactru;

c) Imbrăcăminteá biciclistului are se constee din următórele: pre trup are se folosescă o cămeșe din rociu (țesetură rară) de cănepă, preste acéstă o cămeșă de lână, carea se nu fie prea lungă. Folosul acestui sistem este clar: stratul de aer, ce se află între cămeșă și piele, în locul rezervat aceluia prin cămeșă de rociu, este cel mai bun apărător contra răcitului și asudatului; are chiar acel rol, ce-l are aerul dintre ferestrelle duple ce întrebuițăm érna la casă. Vestmintele celelalte, ciorapii, pantalonii, vesta, cabatul, se fie din lână ușóră, mânuși de piele de spălat (ér când e frig din pěr), pălărie, eventual chipiu, asemenea din materiă de lână ușóră;

d) Biciclistul se folosescă un »tempo« corespunđător³⁾, căci a merge prea încet, dacă biciclistul a trecut preste greutatele începutului, nu corespunde celerității atribuite biciclistice; dacă merge prea repede, atunci inima este espusă unei activitate prea mare, carea póte fi dăunósă. În respectul acesta biciclistul are a observa următórele: Îndată ce el simte că pentru respirațiune nu are de ajuns aer, acéstă e dovadă că inima nu este departe de stadiul opintirei preste măsură, biciclistul face fórte bine, că dacă simte lipsa de aer, se cobóre pre câteva minute jos;

e) Dacă biciclistul e sétos séu flămând atunci trebuie se bea și se mânânce cu socotélă. E fără periclu a bea ceva rece și atunci când trupul este înferbintat, dacă nu face mai mare pauză, decât pre timpul de care are lipsă până bea, și dacă îndată ce a beut plécă *imediat* mai departe. Vara se bea bouillon, teă, cafea, lapte și încă *căldute*, (căci dacă le bem reci, atunci recéla causată în stomacul gol resultă o contragere a vaselor de sânge din părții stomacului și prin aceea sângele este împins cătră supratăta corpului, cea ce causéză apoi ferbințală și sudori,) căci numai aceste răcoresc bine și usucă pielea. Érna, din contră, se bea cognac, vinars, bere séu vin, aceste au érna chiar acela efect ca

¹⁾ Veđi: Dr. med. C. Fressel, Der Radfahr-Sport vom technisch-praktischen und ärztlich-gesundheitlichen Standpunkte. Neuwied 1896.

²⁾ Veđi: Dr. med. I. Hoffnung, Für Radfahrer. Berlin 1897 ed. II. și »Der Radfahrer« anul 1896.

³⁾ Dr. med. Martin Siegfried, Die Hygiene des Radfahrers. Berlin 1897.

⁴⁾ Veđi: Dr. med. C. Fressel op. amintit și Dr. med. Martin Siegfried dtto.

¹⁾ Dr. med. Martin Siegfried, Wie ist Radfahren gesund? Wiesbaden.

²⁾ Dr. med. Martin Siegfried op. amintit sub nota ³⁾ —

³⁾ Dr. med. Martin Siegfried, Wie ist Radfahren gesund.

beuturile căldute vara, adecă precând cele ne recoresc, ceste (érna) ne încălzesc.

Din cele mai sus espuse se poate face deducațiunea, că biclatul este un sport de mare folos pentru fiecare om, care se știe folosi de el înțeleptesc. Abstragând de binefăcătoarele influențe amintite mai sus, biclatul are cea mai mare influență asupra *sistemului de nervi* — ași în atâtea forme atacat, mai cu sémă la noi cei din orașe — a cărui rezultat binefăcător îl observă și de și fiecare biclist. Căci, precum funcțiunile organelor vegetative (respirare, baterea inimii, apetit, mistuire, transpirațiunea pielei,) câștigă o potențiere în activitatea lor, tot astfelu crește și capacitatea prestativă a sistemului de nervi vędând cu ochii. Acésta se exprimă evident în capacitatea de a cuprinde repede întregă

calea ce ne stă înaintea ochilor cu tóte pedecile ei, ne decidem hotărit și cu sänge rece la ori și ce propus care-l esecutăm cu bicicleta, cu un cuvânt rezultatele sigure, obținute prin puterea individuală rezultă o conștiință binefăcătoare așa că atât inteligența, cât și înțelepciunea biclistului este în activitate recreătoare carea eschide ori ce gânduri grele sau visătoare, cari sunt dăunóse pentru nervii ori cărui om.

Apoi, că și cei cu stomacul cam slăbit, cât de mare apetit au după o tură făcută cu bicicleta, aceea nu se poate spune; și dacă cineva, dintre on. cetitori ai »Revistei Ilustrate« e curios: cumpereși biclicu, facă cu el o tură și se va convinge.

Ion Nițu Pop.

Stăruința.

*Se plec . . . se te las
In nóptea uitării,
Dând gândului pas
Cu taina visării? . . .*

*Dar ori și ce ton
Pe tine te 'ncape,
Căci ești un demon
Departa și aprópe.*

*Dar ori și ce gând
Pe tine te chiamă
Cu zimbetul blând,
Iubit fără sémă.*

*Prin valuri de amar
Mă lupt cu înmotul —
O, dá mi-te dar
Cu totulul totul!*

Alvescu.

MADAME JOSSELIN.

— Novelă de André Theuriet. —

Dela pretinul meu Tristan auđii întemplarea acésta, écă-o :

»Eram funcționar la administrație, când șeful meu într'o bună diminéță mă esmite în un orașel Picardian și încă pe șese luni.

Ce se-i faci, plécă și te du.

Orașélul din chestie era destul de frumușel, stetea din una parte mai nouă, locuită în maioritate de comercianți și pescari; și din una mai veche, unde locuiau ómeni mai sërăcuți și unde circulația era așa de slabă încât creștea érbă pre strade. Vis-à-vis vedeai marea și stâncile Saint-Quentine; apoi pășuni încunjurate de stéjari frumoși, grădini frumos cultivate, pomării minunate, cari tóte ne dovedeau, că Normandia nu póte fi departe de noi.

Când sosii eu aici, era pre la finea lui Martie și încă o și înorósă, ploiosă așa că-mi era grozav de urit. Dar noroc, că nu eram chiar părăsit. Avui o recomandație la adresa d-lui Sallenel, amic vechiú al familiei mele, inspector de vamă. El mă primi bine și făcu tot ce-i fu posibil spre a-mi face suferibilă întreținerea mea acolo. Mă presentă unei rude a sa, care locuia pre țermurul portului și la care căpétai o chilie mobilată, cu ferestri cătră Cap-Hornu și mare. Ba ce e mai mult, mă rugă ca sêrile se le petrec în societatea lui.

Acele sêri însă — trebuie se recunosc — mi-au causat cam slabă distragere. Óspeții inspectorului erau cu toții cetățeni de etate și cărțași pasionați, mie decí, care fugeam de cărți ca dracul de tămâie, nu-mi rămase alt refugiu, decât a-mi petrece cu ruda d-lui Sallenel: Josseline, véduva unui căpitan, carea cu trupul său subțire, slab, părea a fi cutare chip preraphaelist. Pêrul cărunțit fără vreme o făcea bêtărănă, deși abia numêra treiđeci de

ani. Eu, care abia înplinisemí două decenii, o priviam drept o umbră, în care cu greu ai putea aflá ceva materialism. In fața-i fină, ovală, numai ochii și-au păstrat focul tineretelor: ochii sêri vineți.

Da, ea era numai o umbră, dar o umbră nobilă, cel puțin la acésta conclusiune am ajuns eu în urma sêrilor petrecute în societatea ei, convenind în salonul inspectorului.

Pricepea fórte bine musica, ér în cultură predomnea pre toți cei din jurul său. Vorbea perfect englezesc, prin urmare cunoscea din fundament poeții lirici de dincolo de Manche, critisând cu un gust sigur și espunând corect proprietățile bune și erorile acelor. Cu foc luam parte la dispute și din privirea ei sentimentală observai, că însufletirea mea-i face bine. Fiind-că locuiam în un edificiu, mr. Sallenel, mă rugă se-i fiu cavaler vecinei mele. Confidențial ne preumblam cătră cortel de-alungul țermului; i ofeream brațul, pre care-l primea fără genare; în sêrile frumoșe de Mai, nu odată ne-am oprit spre a ascultá cântecul plăcut al filomelei. Mai târziu imi povestea despre véduvia sa timpuriă, mă întreba despre copilăria mea, știrici planurile ce aveam pentru viitor și mă provedea cu sfaturi, pre cari eu le primeam de bune și provenite din impulsul propriu, deși, dacă ași fi fost mai atent, prea ușor puteam observá: cu câtă gingășie imi vorbea. Când ajungeam la trepte și-i pofteam »nópte bună« imi strîngea nervósă mâna. Mme. Josselin așa puțin imi părea mie, că ea e nevastă, încât acésta o uitai aprópe cu totul. Amiciția noastră se consolida mereu și cu luna lui Iuliu sosi sezonul de scaldă maritimă. Deși orașélul nostru era un loc neînsemnat, în

decursul sezonului de scaldă era bine cercetat de lumea din Paris, mai cu samă însă de mai multe familii Picardine, fiind cuartirul și traiul estin. Tinereța nu-mi dădă pace și cu sezonul de scaldă mă nesusii și eu a face cunoștințe. Dar nu mă prea putui lăuda. Abia putui cuceri inima unei camerieră din Paris. Urmai deci sfatul lui Ovid, care nu se gena a îmbrătoșă pre sclava Carinnee Cypasis. Apoi era tinără și frumușică și vă spun drept — eram amoresat în ea. —

— Noptea când stăpânii ei durmeau, se furișă din hotel și ne întâlneam în chilia mea. Inșă secretul meu, deși eram cu cea mai mare precauțiune, fu descoperit. In decurs de o lună purtarea Mnei Josselin se schimbă total. Era mai tăcută, mai morosă și dacă ne întâlneam era rece și mă măsura cu o privire dușmănoasă de sus până jos.

Era în luna lui Septembre când în o după ameză grăbind cătră cuartirul meu ajunsei în rădicătura a două, unde de-odată se deschise ușa dela chilia văduvei, care stetea pre prag și-mi făcū semn se întru înlăuntru. — Ajunși în salon tristă și morosă mă agrăi cu fața aprinsă :

— Mr. Tristan, în curte circulază atarī faime, carī nu-ți servesc spre onóre. Spun că ai amantă, carea te cercetază noptea. Nu vreau a crede așa ceva, dar dacă chiar așa ar fi, îți sunt o amică cu mult mai sinceră decât se nu te fac atent la urmările acelei relație. Domnul casei aușind de asta s'a scandalisat formal și are de gând se te pândescă, apoi dacă te prinde, s'a jurat, că complicele d-tale o pătesce cu el. Imi ținui de datorință a te face atent și dacă în adevăr ai fi vinovat, se te feresc cel puțin de scandalul public.

La privirea ei conjurătoare răsponsei :

— Merci Madame !

Apoi i povestii întrégă aventura și recunosci pașal greșit ce făcuse-i.

Fața lui Josselin se schimbă la moment, ochii sei vineți schinteiau, mânia și patima erupseră în aceea strigând iritată :

— Va se dicită fu adevărat!

Iubesci pre fata aceea? Ah! Scandal! . . . persoane ca aceea ar trebui bătute publice în piață!

Mă uitai uimit la ea. Espresiunea de răsbunare a feței sale, focul cu care vorbea, diferau atât de mult de naturelul său liniștit, că mă aduse în confusiune.

Ea observă uimirea mea și reacțiunea momentan își făcū servițul, căci cu fața înblândită, cu ochi lănceđi mă prinse de mână și-mi duse :

— Scusă, te rog! Pardonază, că așa departe m'a adus . . . Dar atât de mult te-am prețuit atât de mult te-am stimat atât de mult te-am iubit!

Plângea. Mēnbrațișă și simții sărutul ei pe buzele mele . . .

Instinctive făcui o mișcare cași când ași voi a o depărtă dela mine. Se rușină, se retrase și acoperindu-și fața cu mânila erupse în plânsēt și cu ochii scaldati în lacrimi imi duse :

— Mergī! . . . Pentru numele lui D-dēu depărtază-te! . . .

Eu ca un slăbănog o am ascultat și am eșit! Imi făcui însă imputări, că fui așa de impetrit la inimă, dar tot atunci mă înfiorai cugetând la acel amor nepresupus, imposibil.

Tinereța e chiar așa de crudelă ca copilăria. Sērmăna Mm. Josselin, nu o am mai văđut de atunci!

Finindu-se esmisiunea eu grăbiī îndērept la Paris.

De atunci au trecut treiđeci de anī. Mne. Josselin a murit și dacă-mi revoc în memorie pērul său alb, ochii ei vineți și ađi simt în peptul meu simțul neperitor de muștrare a consciinței.

Trad. de Nițu.

Și stelelor.

Și stelelor, în nopți senine
Dacă le-am spus durerea mea,
Din înălțimea lor albastră
Au prins într'una a cădea.

Er vântului de sară, dragă,
Incredințând suspinul meu,
S'a fost pornit o grea furtună
Prin lume, vișcolind mereu.

Dar când pre razele de lună
Ți-am fost trimis întregu-mi dor
Mai viu s'aprinseră în ceruri,
Imprăștiind lumina lor.

Și numai ele 'n asta lume
In taina nopții, ți-au șoptit,
De dragostea-mi fără hotare,
De dorul meu nemărginit!

Enea Pop Bota.

Poveste tristă.

Se fereau la întâlnire
Trisți în suflet amândoi,
Tresărind așa 'n neștire
Ca de vânt a crengiți foi . . .

Astfel dăilele sburară
Palide, cu of și vai,
Cu a iubirii primăvară
Pe al vieții jalnic plaiu.

Și 'ntâlnirile ca 'naltul,
Depărtatul cer le par,
Pe când unul după altul
Mai privește înzădar.

„O se mi spui se-mi spui, ce ți este“,
Le șoptea privirea lor,
Și cuvintele aceste
Li lăsa cuprinși de dor.

Și de atâta suferință,
Și de atâta dor și foc,
Par'că își jurau credință
Pentru al dragostei noroc.

Dar acum iubirea-și află
Numai el în sufletel,
Căci iubita fidanțată
Și-a uitat de mult de el.

Inzădar te plângi băiete,
Frânt de-al vieții greu talaz
Dorul nu vrea se încete,
Și-al durerilor necaz.

Trist se plânge o vēră întrégă,
Căci iubita l-a respins,
Și'n viața lui pribeagă
Tot mai e de-un vis cuprins.

Alvescu.

Aron Boca Velchereanul.

S'a născut la anul 1838 în 8 Iuliu st. v. în Velcherul de câmpie, din părinți agricultori. De mic a fost deprins la lucrurile agronomice, ajutând câte ceva părinților și umblând pe câmp la vite, cu deosebire la oi, care-i erau dragi ca sufletul.

Venind anul 1848 cu revoluția-n spate, un frate mai mare alui Aron, cu numele Mateiu, se duse spre a lupta cu alți voinici contra rebelilor. În aceea luptă cade bravul fecior dinpreună cu alți soți de arme. Mama lui Aron, întristându-se fără sémă după fiul ei Mateiu, pică la pat greu bolnavă și în 8 Decembre 1848 repausă, lăsându-și soțul cu 5 copii în cea mai mare jale. Din toți, cel mai neconsolabil era micul Aron, care atunci era de 10 ani. Vădând bunul tată a lui Aron cât este el de întristat, se gândi mult că ore cum l'ar putea mângăia. În urmă, după multă bătaie de cap, îi dete D-șeu un gând bun și șise cătră Aron așa: »Fiule, mergi la cantorul nostru, și spune-i că am șis se-ți dee o bucóvnă și se te învețe de pe ea azbuchile, că-i voi plăti eu, ce va pofti. Er tu se te apuci se înveți carte, că apoi te-oiu duce la școlele cele mari, ca să se alégă din tine om ales.« La auđirea acestor cuvinte dispărú de pe fața lui Aron tótă întristarea ca prin fermec, și se dusă ată la cantorul și-i spusă ce-a șis tată-so. Cantorul, om de omenie, numai decât îi căută o bucóvnă și prinse a-i spune azbuchile.

Din minuta aceea Aron era școlar, singurul școlar, al cantorului. Acela-i aréta azbuchile, îl învêța a sloveni și a lega cuvintele, ér Aron, acasă, singur din capul lui. În vêța a scrie alfabetul cirilian pe o scândură cu cărbune, căci dela cantor acesta înaltă învêțatură nu o putú învêța, de ore ce singur șise cu gura lui cătră Aron: »A scrie învață cum îi putea, că eu m'am petrecut din lume și fără scrisóre «

După ce gătă bucóvna, se duse Aron cu tată-so la cantorul acasă, dădú probă precum că scie bucóvna tótă »și-n ainte și pe sărite«. Deci dădură bucóvna înderépt cantorului, îi plătiră pentru învêțatură și lui Aron îi cumpéră tată-so o psaltire dela un om. Din psaltire învêța Aron singur điua nóptea până o gătă și pe aceea.

Venind primăvéra anului 1849, Aron umblă la pășune cu oile tătăneseu, purtând »psaltirea« tot cu sine, cetind și cântând din ea, cât era điulica de lungă.

Ca se pótă el ceti neconturbat, se alegea singur cu oile lui de cătră alți copii, cari îl aveau fórte în drag, pentru multele jucărei ce scia face, ca pluguri, mori în apă pe la păraie ș. a. Dar acum el era ocupat, nu avea timp se stee la jucărei, de aceea se alegea dintre ei, și umblă singur.

Odată aude el ceva svon și larmă, și vede venind pe valea Pogăceleii un transport mare pe drum. Aha! își cugetă Aron, aceia sunt Unguri! De află cartea la mine — mă omóră, imi iau și cartea și mieii! De frică, se pune iute și îngropă psaltirea într'un mușinoiu »pe rítul din dosul tăului«, apoi apucă fuga cu oile cătră sat, cale de 2 chilometri, și pân' acasă nu se opresce. Ce-i cu tine? îl întrebară ai lor, vădându-l atât de înspăimântat. — Etă, vin Ungurii, respunse el, de frica lor am fugit! — Preste vr'un ceas, orî póté și mai curénd, se vede că întră în sat un transport mare de țiganî corturari, unii călări, cei mai mulți pe jos, cu copii cei mai mărișori după ei, ér cei mai mici în desagi pe cai,

orî de-a umér la mamele lor, de numai capurile li se zăreau. După ei căni, porci, la ei în mână găini spăđurate cu capu-n jos. O adevérată laie țigănescă! Vădându-i tatăl lui Aron, îl strigă afară: hai Aróne, de veđi Ungurii de care ai fugit tu! Veđi că gróza Ungurilor revoluționari intrase și în copii.

Preste nópte plouă, ér a dóua đi își afla Aron cartea în mușinoiu tótă udă. Supérarea lui! O uscă el, nu-i vorbă, de o putú folosí, dar nu mai era așa frumósă.

În anul următor se înființă șcóla din Velcheriu, unde, dela învêțatoriul Ioan Valea învêța Aron a ceti și a scrie cu litere romane. Acum era om învêțat! La anul după aceea se duse Ioan Valea din Velcheriu, și în locul lui veni învêțator Ion Dan, cântăreț bun, care fusese cântăreț pe la mănăstirile din Moldova. Dela acesta învêța Aron trebile cantoratului bisericesc în tótă regula.

Dar lui Aron nu-i era destul atăta. El voia se învețe în școlele cele mari din oraș. Tatăl său însă nu era cel om avut, ca se chipsuésă că va putea da piept cu tóte chieltuelile, ce se cer pentru de a învêța un copil la școlele cele mari. După multe insistări din partea lui Aron însă, se hotări și-l duse în tóamna anului 1854 la șcóla normală romănescă din Reghin.

În tóamna anului 1856 se duse Aron în clasa I gimnasială din Blașiu, unde a stat până după absolvirea clasei a III-a gimnasială fiind pururea între cei mai eminenți, atât cu privire la studii, cât și la purtarea morală.

În anul 1859, ne mai avénd spese spre a-și putea continuá studiile, făcú esamenul de cualificațiune pentru de a putea fi învêțator. Apoi se aplică ca învêțator în Sânt Martinul de Câmpie, unde nu stătú de cât un an, căci fú ales de învêțator la Cianul mare unde era șcóla cea mai vestită din tot ținutul Câmpiei. Aci stătú 12 ani, în care timp fundă pe spesele sale o pomărie practică pentru instruirea tineretului și o încungiură cu gard viu de acați. La eșirea lui din aceea comună, curatorul bisericesc îl îmbia se i-se rescumpere spesele avute, ci

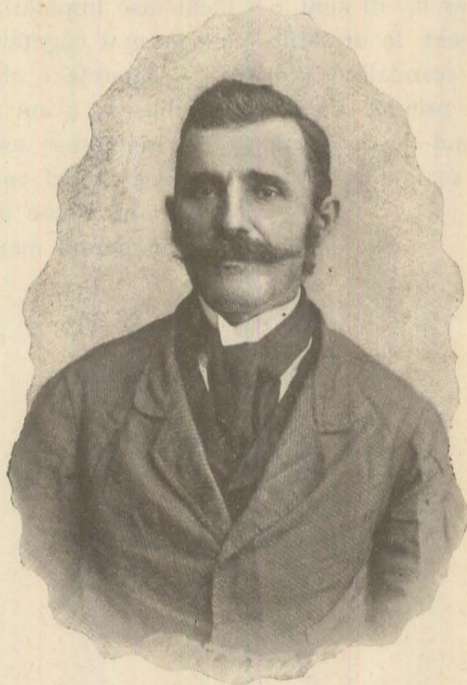
el nu primi nici un crucer.

Etă un adevérat învêțator, care din îndemnul său propriu fundă șcólă de pomi pe spesele sale, care bine vedea că pomăritul este un mijloc de câștig pentru popor, și decí voia sub orî ce preț a da în mâna poporului acest mijloc.

Vădându-le acestea se nu se rușineză ore sutele și miile de învêțatori, cari nici la mandat mai înalt nu se desmórtesc spre a cultiva grădinele școlare precum e prescis; cari nici până ađi nu fac șcóle de pomi, pentru instruirea tineretului?

În Cianul mare fiind, Aron Boca se căsători la 1863 cu o jună, fică de plugar de acolo și ambií fiind ómeni de omenia, diligenti și cruțatori, și-au cumpérat la Velcheriu vre-o 30 jugere de pământ și o casă cu o grădină din cele mai bune. Mai venindu-i lui Aron și din moșia părintescă parte cam 20 de jugere comasate în o tablă, în apropierea casei sale, deveni între cei de întâiu fruntași ai comunei.

La 1873 dimisionă dela postul seu din Cianul mare și se trase în locul lui natal, la Velcheriu, unde-și avea proprietatea. Voia se instrueze și copii din satul lui natal și se dee consăte-

A. B. Velchereanul

nilor sei exemplu despre purtarea economiei. Aci  r funcționă timp de 12 ani, apoi după o muncă de 25 ani, pe terenul instrucțiunii — se retrase pentru totdeauna de pe acest teren, unde-și împlinise chemarea cu cea mai mare acur t t . Remase la economie. Dar numai scurt timp st t  ca agronom, că-l aleseer  consătenii lui de primar, colector și cassar comunal, care oficii le purt  8 ani de  ile, spre cea mai mare mulțămire a tuturor. Dar abdi-se și de acestea, rem n nd simplu agronom și curatore primar al s ntei biserici, care oficiu il p rt  de 18 ani. Cum și-a purtat oficiul de curatore bisericesc, se vede din împregiurarea, că biserica și școlă din Velcheriu dispunea, când a primit el acest oficiu, ambele laolaltă de 3 fl. 76 cr.  i: *trei floreni 76 cr. v. a.* Și se vedeți minune:

Ađi capitalul bisericeii este aprópe 16 mii,  i șesepredece mii fl.,  r al școl i preste 1000 ( i: *una mie fl. v. a.*), care capital s'a făcut în acești 18 ani de c nd e curator primar domnul Aron Boca Velchereanul, prin  ntel pta sa conducere, prin buna întelegere cu poporul, prin dotațiunii în bani gata, prin conlucraarea întregului popor.  t  ce p te face un om harnic și conscientios! In adev r, a aduna spre scopuri bisericesci și școlare în 18 ani o avere de 17 mii fl. din capital fundațional de 3 fl. 76 cr. e mult mai mare minune, decât a p pa în c țiva ani sume mari, după cum — daună și rușine! s'a  nt mplat în multe locuri.

Domnul Aron Boca Velchereanul cu soția sa au din fericita lor căsătoriă trei copii: doue fice — ambele măritate și un ficior — Nicolae — pe care l'a purtat la școlă p n  a absolvat clasele gimnasiale și teologice în Blașiu,  r de present e student la litere în universitatea din Bucuresci.

Di Aron Boca Velchereanul scie multe, de aceea  menii merg la el cu mare încredere, căci ce scie, bucuros  mp rt șesece fiecui. Cu deosebire scie arta de a trăi în lume, care este cea mai grea artă în  ilele aceste grele. Apoi e omul poporului, ce-i spune d-sa e spusă. Fiind și c nt reț vestit în C mpia  ntreg , e pofit la tóte adunările oneste de popor, unde pe toți   delect z  cu c nt rile lui; urm nd sf. scripturi: »bucură-te cu cel ce se bucură și pl nge cu cei ce pl ng«, își folosesce darul dat de Dđeu al c nt rii, pentru de a înveseli lumea la ospete și la alte adunări de voie bună, și pentru de a st rce lacrămi de jale, când c nt  la  nmorm nt ri c ntece de jale,  mprovisate de dlui după starea repausatului.

Dar nu numai at ta, domnul Aron Boca Velchereanul a și scris și scrie pentru popor cărticele de un cuprins desfătător și de cuprins instructiv și le tipăresce și  mpr scie gr tuit prin popor.

Astfel de cărticele a scris și  mp rtit p n  acum:

A) *De cuprins religios-moral.*

1. Lacr mi funebrele s u versuri la  nmorm nt ri. Sibiu, 1880.
2. Lira Sionului s u c ntarea sărbătorilor. Gherla, 1894.
3. Omul și lumea, versuri la  nmorm nt ri. Gherla, 1893.

B) *Instructive.*

4. Sfaturi de aur. Gherla, 1894.
5. Filoxera omenimei s u vinarsul. Gherla, 1895.
6. Albina și leneșul. Gherla, 1897.
7. Regulii și sfaturi bune pentru prunci de școlă. Gherla. 1897.
8. Medicul fără de argint. Gherla, 1897.
9. Povestea Pascului s u credință deș rt . Gherla, 1896.
10. Țiganul și magnatul s u vraja și fermecile. Gherla, 1895.

C) *Pentru petrecere.*

11. Doinele și jocul țiganilor. Brașov, 1892.
12. Dialogul țiganului cu S n-Petru la p rta raiului. Gherla, 1893.
13. Țiganul la m n stire. Gherla, 1895.
14. Țiganul în rai. Gherla, 1895.

Și alte câteva cărticele menite pentru popor, scrise după priceperea lui, din care p n  acuma a distribuit gratis prin poporul din deosebite părți preste 4000 ( i patru mii de esemplare) numai ca se contribue c t de c t la desvoltarea gustului spre c tine în poporul nostru.

Pre lângă acestea a mai scris în deosebite foi de ale nóstre articlii instructivi, pentru popor și mai are în manuscris o mulțime de opșore, care încă se vor tipări încet pe încetul și se vor  mp rti prin popor.

Despre activitatea și zelul dlui Aron Boca Velchereanul ca învătător, servesc mulțime de dovedii și documente dela superiorii sei; astfel în testimoniul protopopesc din 1859, c nd era învătător în S n-Martinul de C mpia, se  ice: »*cu totul disting ndu-se cu modestia, bl nd ta, acurata împlinire a oficiului seu*“ etc.

La 1861 i-se dă Testimoniu dela parochul Cianului mare, unde între altele se  ice: »*In tot decursul acestui an școlastic, cu r vna și zelul, și cu acomodata lui purtare cu școlarii, fac ca în adev r se meriteze frumosul nume de învătător; esamenul ce-l d d  cu școlarii sei ne convins r  deplin, c t p te desteritatea, zelul și silința unui învătător bun. Apoi bunele lui însușiri, ce le posede, bl nd ta, evlavie, și purtarea lui morală omni modi il arată, a fi destinat de a fi nu numai la școlarii, dar și la popor bun învătător,  r nu mercenar.*“

 r testimoniul dat la 30 Iuliu 1861 din partea protopopului Coșocnei adeverece că: *At ta energie a misiunii sale a ar tat, d nd esamenul cu 81  nv t cei în prezența mea, c t cere meritul său, un renume f rte bun și de mare laudă demn, cu at t mai v rtos, că și din moravurile cele bune creștinesci (juxta illud Senecae bis docet, qui exemplo docet) cu vieța sa cea esemplar , adev rat esemplu de imitat, s'a ar tat nu numai  nv t ceilor sei, ci și tot poporului Cianului mare.*

P. V. Consistor din Blașiu dta 26/14 Iuliu 1861 trimise oficiului protopesc al Coșocnei următórea script , care merită se o publicăm în întregul ei:

»*O prea plăcută  nsciințare a Frăției Sale parochului din Cianul mare, Demetriu Sabo, despre singulera activitate și energiosul zel, a docentului de acolo Aron Boca, în instituțiunea  nv t ceilor școlarii, cu cel mai bun progres și admirarea, și îndestulirea tuturor, cetindu-se în sesiunea consistorială de astăđi, a făcut o impresiune atât de plăcută, în toți membrii consistoriali, c t unanimi voto, s'a decretat a i-se trimite un l ud toriu recunoscător și demn de un docinte, precum s'a recomandat Aron Boca, care cunosc ndu-și misiunea sa, prin activitatea și zelul seu cel mare au produs lucruri de mirare cu  nv t ceii din Cianul mare. Acésta recunoscință cu aceea însărcinare se  mp rt șesece cu Prea onorat frăția ta, ca f c nd a se publica în comuna Cianul mare, se fie și docentului de o m ng i s  recompensațiune a zelului său, și părinților pruncilor de o datorie mulțimitore și recunoscință a meritelor crescătorului băieților sei. Am dori ca gloriosul progres care l'a făcut Aron Boca cu școlarii sei, să se publice și în Gazetele naționale, ca se fie un impuls puternic și altor spre urmare, care dela  ntrepunerea și  nviețiunea Frăției Tale și asceptam.*

Blașiu 26/14 Iuliu 1861.

Stefan Manfi m. p.
notar consistorial.

Tot astfel   sunt tóte documentele relative la activitatea lui ca învătător în decurs de 25 ani.

Drept aceea  nv t torii nostri și-l pot lu  exemplul demn de imitat, ca și ori care Român, că ce e mai demn de imitat decât moralitatea, diligența și păstrarea, care sunt treimea nedesp rtit  de omul de omenia și care în domnul Aron Boca Velchereanul sunt plantate și cultivate cu tótă îngrijirea.

Un bun cunoscut.

Din pățaniile mătușei.

(Auzită în comuna natală Văliug în Bănat.)

Multe povestii frumoase și fel de fel de întâmplări minunate ne mai spunea mătușa Ioana, când ședeam la umbra nukului, unde vecinele se adunau, toate cu furcile'n brâu¹⁾ ori cu cusătură precum, unele civiau, altele coseau la chei, șabacuri ori pomedală séu că făceau la samuri și nu arare ori și vr'una cântând cu dor dela inimă, căci:

*De cine dorul se légă
Nu mai pórtă mintea 'ntrégă;
De se légă de-o nevastă
Nu-ș lucră orânda'n casă
Tótă ziua ies'e'n prag
Cu firuțu tras în ac
Pândărind pe cin-i drag.*

Intr'o ți eram iarăș la umbra nukului, mătușa Ioana, doda²⁾ Maria, Calina lui Trifon și alte vecine și ca să nu le cadă fusu din mână, îndemnară pe mătușa să le spună ea vr'una din vremile bătrâne, când era ea fată crescută gata de măritat, cum e bună óră acum Florica ei, cu un trupșor subțirel, fața drăgostósă, ochi negrișori și cu chică ca péna corbului, scii după dișa cântecului:

*Mândruța cu ochii negri
Mult mi-e dragă, mance-o vermii!
Dar mândra cu ochii verđi
Nici odată să n'o cređi
Ca te lasă adormit
Și plécă după iubit...*

Mătușa, gluméță dela fire, era tare veselă și făgădui că va spune ceva din pățaniile ei.

— Eram de vr'o 17 ani — începú mătușa, când năvăliră să-mi umple capul cu de-ale măritișului; iar feciorii veniau cu grămada la fiertatul tată, bagsémă se me céră.

Eu, când venia cineva la taica să vorbescă între patru ochi, imi făceam de lucru prin grădină, de unde puteam vedea tare bine cine întră și cine ésă.

Așa trecură vr'o două-trei luni, tot veniau și tot eșeau. Dar nu venise încă cela, ce aș fi voit să vină.

Ș'apoi taica iar era la gândul meu, nici el nu vrea să-și ia un ginere eac'asa numai ca să fie și el cu ginere'n casă.

Maica însă, ca toate mamele, mórtă de frică că-oi rămânea cumva nemăritată, totdeana la prând începea vorba acúș de unul acúș de altul; taica vedú apoi că mie nu-mi plăcea de nici unul și când începeau vorba, me sculam dela masă să pun apă'n bore,³⁾ ori că aduceam lui taica lemnușe căci, la taica după mâncare lula era, de ce prindea mai întâiu.

Cum ve spusei, abia trecură câteva luni și satul n'avea altă de vorbit, decât că Ioana lui Niculuța alege, tot alege, acúș o culege.

Dar ce-mi pásă mie de ce se vorbea'n sat. Imi căutam de lucru și imi era mai mare grija, să ved gátat odată pánza ce mai aveam acățată'n războiu, veđi, eram tineră, dar mă precepeam la războiu, sciam năvagi⁴⁾ sciam urđi⁵⁾, eram cum dicea taica părinte când venia cu botezul: fată harnică și cinstea casei.

Intr'o ți eram la fântână după apă, Ionică m'ăștepta-se, eram améndoii și ne prinsesem în vorbă.

¹⁾ brâu = încingétóre, pe carea o pórtă femeile sub brăcirii. Brăul e țesut din lână mai dură numită pěr și e mai lat ca brăcirii.

²⁾ Doda = similitudină — mătușă.

³⁾ Bore = carciag, ólă cu mănușă.

⁴⁾ Năvagi = a aduna urzala pe sul.

⁵⁾ Urđi = a sistemisa firele, cari vin țesute cu bítela. In alte locuri femeile urdesc acățând firul de pariți atărui gard; la noi (Vălugeni) însă folosesc un instrument anumit, urđitóre, construit ca róta a mare a morii de apă.

Tocmai imi spunea că máne-đi o să vină la taica să mă céră și-i e cam frică . . .

— Treci după fântână, Ionică, iată taica, te vede; vai se-raca de mine ce să me fac....

— Nu vedú-și p'aci gâșcile, hei! cine-i după fântână, d'apoi tu Ionică, ce-i cu tine, cui duci tu apă?

Eu încremenisăm.

Ionică se prefăcú că ține de róta și că vrea s'o slobódă din nou.

— Nimérui, respunse Ionica, tocmai întorc dela moșie și-mi era tare sete, vream să-mi scot căta apă.

— Sciu, sciu, las' nu bea apă, ved că ești tot asudat, ci haid' la noi, că și-așa aș avea o vorbă . . . dișe taica.

Eu imi luai carciagu și plecai. Taica cu Ionică plecară și ei.

Ionică vrú să trecă lângă mine, taica însă, spuindu-i că să-l aștepte pán' se uită după gâșci i-l opri 'napoi. Nici nu sciu cum ajunséi acasă. Maica m'ăștepta în prag.

— Ioano dragă, te-ai cam zăbovit cu apa, unde-i taică-ta?

— Vine de loc, respunsei și tremuram tótă, nu sciu ce-mi era, mi se 'nceleștase gura.

— Ce-i cu tine, de ce ești așa roșie, spune-mi iute, pán' nu vine taică-tu, ce s'a întâmplat?

— Maico iartă-mă . . .

— Nu sciu ce-am mai diș, că maica sărutându-mă și ștergându-mă la ochi imi spuse, să trec în sobă¹⁾ cealaltă, că vine taica, mai cu cineva.

Când mă vedú singură, nu sciam să plâng ori ce să fac. Taica cu Ionică ajunseseră.

— Bună ziua, măicuțo, căci așa-i dicea Ionică maicei.

— Să trăești cu bine, dragă Ionică, dar de mult n'ai mai fost pe la noi.

— Tare de mult, căci abia am gátat cu moșiile și deul pán' nu gat cu lucrul, nici la masă nu m'aș pune.

— Hai să trecem în sobă, auđi pe taică.

Eu eșii în cuină unde aflai pe maica. I-și spusei apoi tótă întâmplarea și că Ionică vine máne să me céră.

Ve puteți închipui cum era acum maica de bucurósă, și după ce mai ținu cu mine căta spovedanie imi criei²⁾ să ved de foc, căci ea trece'n sobă.

Rémasei acum la foc, dar urechile imi erau la ce să vorbea'n sobă.

Intre alte multe ce-or vorbit, ce am înțeles mai bine, a fost că Ionică n'a mai vrut să amáne tréba pe máne, ci m'a cerut încă atunci.

M'au chemat apoi în l'untru și ca să nu lungesc tréba, eram pețită.

S'au făcut apoi toate gátirile de nuntă. Sau strigat în biserică, s'a ținut logodna ș'apoi ne-am cununat.

Dar sciți cum e la nunți, mirésa dá daruri lucrute de ea, dar și ea capétă dela némuri, nași și socri daruri de nuntă.

Intre alte daruri, căpătasem dela sócră-mea — fiertată și o ladă frumósă. Am ținut-o vr'o 5 séu 6 ani în sobă, apoi am suit-o în pod, căci țólele, ce le-am ținut în ea, le bagasem în dulap.

Trecură vr'o câteva săptămâni decând o suisem și s'apropia ruga din satul R. unde sciam că mergem, căci pretenul lui Ionică ne chema în tot anul și nu ne da pace până ce nu mergeam.

Petruț era de vr'o 6 ani, Florica era abia de vr'o 4 ani. Ne hotărirăm să lăsăm copilașii améndoii acasă în grija maicei.

Sosind ziua de plecare, grijirăm cocia³⁾ și Ghiță scia cum să

¹⁾ Sobă = chilie, odaie.

²⁾ Crici = a face băgător de sémă.

³⁾ Cocia = trășură.

mână, căci să merge la rugă, de aceea cu el n'aveam mult de lucru.

Cine era mai veselă decât mine, când plecarăm.

Ajungând în sat trasăram la pretenul Sofron, care ne aștepta cu pórta deschisă.

După ce ne mai *gostirăm*¹⁾ *sorica*²⁾ Măriuța me dusă în altă sobă, ca să me 'nbrac de joc.

Me înbrăcasăm și aveam numai s'e-mi mai chichesc p'urul.

Mersei să mă uit în oglindă când — Dómne, par'că ș'acum o v'ed — pe cine vedeam în ea?

Era o față ce-o cunosceam și era la spatele meu.

Incremenită cum eram, totuș me 'ntorsei și v'edui că-i sócră mea.

— Nu la joc, ci acasă, și-ți v'edî de ladă, atât fû ce vorbî și n'o mai v'edui.

Tocm' atunci întră și Ionică să vadă *mis*³⁾ gata óre.

— Ce-i cu tine, Dne, ce ți-sa înt'emplat de ești tótă galbină?

— Las' că ți-oi spune, acum dute ți lui Ghiță să prindă caii și caută să plecăm cât mai iute!

— Dar spune-mi barem ceva să știu, că altfel nu ne lasă *Fonu*⁴⁾ să plecăm.

— Voiam să-mi grijesc p'urul și când m'apropiai de oglindă, v'edui că cineva era la spate-mi.

Mă 'ntorsei să v'ed cine-i . . . mi tare frică de copii, că li-s'o fi înt'emplat ceva.

— Dar spune-mi ce ai v'edut?

— Era maica ta fiertată și-mi spuse, că nu la joc ci acasă și să-mi v'ed de ladă, apoi n'o mai v'edui.

Ne rugarăm apoi de Fonu și de Sorica să ne erte, că trebuie să plecăm spunându-le și lor înt'emplarea.

¹⁾ *Gostirăm* = osp'etarim.

²⁾ *Sorica* = dim. soră.

³⁾ *mis* = sunt.

⁴⁾ *Fonu* = dim. Sofroniu.

Ghiță mâna de scăp'arau roțile și peste un pătrariu de ceas ajunserăm la pórta.

În sobă era lumină.

Curtea era plină de ómenî. Ne deschiseră pórta ș'apoi în-trarăm și noi.

Ionică sărise din cocie și ca fulgerul se repeđi în sobă.

Scoborîndu-me și eu abia putui suî treptele, căci m'or fost lăsat p'icíoarele.

Dómne, mă prind fiorî când mă gândesc. Maica mea plângea și sta încremenită cu o lumină'n mână, bagsémă căutase ceva. Petruț de-aseenea plângea.

Nici nu putui ȃice vr'o vorbă, ochii mi se umplură și mie de lacrămi, plângeam totî.

— Florica nu-i, atât putú vorbî, și apoi iar începú să plângă de ți-se sfășia inima.

Florică Florică, ! strigai apoi.

— O căutăm mai de când ați plecat și n'o aflăm, a perit! nu-i, nu-i și iar nu-i!

— Ionică, Ionică, căci apucase s'o caute prin sob'ailaltă, în pod, în ladă . . . caută . . . și me repeđii la scara podului.

Nu știu cum m'am suit, destul că Ionica cu lămpașu'n mână îmi ajută de deschiserăm lada.

Dómne, și copii ăștia! Florica era'n ladă. Buzele-i erau mai do v'enate, mânila reci, credeam că-i mórtă.

— M'am jucat cu Petruț de-a ascunsul și el m'o tot aflat și m'am băgat în ladă ca să nu mă afle. Și când so 'nchis lada, am început să plâng, am strigat și Petruț n'o mai venit.

Mătușă Ioana privi la Florica și începú a lăcrăma.

Da drago, ȃise Floriceii, carea roșise ca un bujor, acum cred că n'ai mai face, atunci erai mică; iar că Florica e acum mirésă, asta v'a spusu taica părinte ieri, dac'ați fost la biserică.

Sunt 14 ani, decând s'o ascuns în ladă.

Vreamea trece și fetele cresc.

Reșița-montană 1898.

Josif Velcean.

SINGUR . . .

Nici odată nu fusesem așa de indispus, ca acum!

Norî plumburii acoperiseră ceriul primăv'eric, și când și când de geamul ferestrii se lovea câte un picur de plóie aprópe înghețat.

Voiam se lucru ceva, dar nu aveam plăcere spre nimic!

Ce să fac? am desfăcut lădița mesei de scris și am început să-mi pun scrisorile în ordine. Erau o mulțime de hărtii împra-sciate, o sumedenie de epistole de la prietinî și prietine.

Éta un fragment de novelă scrisă pe câte va pagine.

Voiu ceti-o și apoi am se o termin! Era drăguță idea: o prietină povesteste alteia prima sa iubire.

Credeți că am făcut ceva? Am mai scris dóră dóuë pagini și v'edând că nu merge, am sgomoloțit hărtia și am aruncat-o în cuptor.

Ah, écă nesce epistole! acestea dóră vor pune în r'enduélă gândirea-mi turburată! Mi-am forțat paciința, pân ce am ales scrisorile. În sf'ârșit m-am trezit de abia cu câte-va, pe celealalte le aruncasem; mai multe din acelea ce-mi r'emaseră erau dela un prietin, câte-va dela dóuë fete.

Prietinul îmi spunea fericirea și nefericirea lui. Când era fericit, scrisórea lui era așa de îngrijită, încât parcă simțai radiind fericire și viață din acele litere mórte. M'am îns'eninat puțin rece-tindu-i câteva scrisorî, în carî îmi spunea, cât de mult o iubesc

pe ea, și cât de mult e iubit! Dintr'o scrisóre cădură câte-va hăr-tiute: erau pasagiî mai sentimentale din scrisorile ei. »Se te uit vre-odată? o, nu-ți trecă așa ceva prin minte, tu fericirea vietii mele, tu ingerul meu scump!« — îi scria ea odată. »Pe veci am se te iubesc cu aceea-și dragoste sinceră ca acum!« — îl asigură ea de altădată.

Ér m'am turburat, sciind cât de puțin au ținut aceste jură-minte, și apucând tóte scrisorile lui le-am aruncat în foc.

Mai aveam chiar dela ea câteva epistole, dela iubita prietinului meu. Nici n'am mai cercat să le desfac! De bună sémă a-și fi avut se cetesc declarații tót așa de false, ca și cele de mai înainte! Sinceritatea ei fusese o frasă gólă și jurămintele ei is per-fidie. Ea îl purtase cu vorba câteva lunî, făcendu-l să-și regrete un timp de aur și de libertate din tinereța lui, spre a-i întórce spatele, chiar atunci, când el ținea mai mult la ea; când o iubea ca pe un ideal aflat după multe lupte și suferințe!

Îmi mai r'emaseră nesce scrisorî de la o copilă, care mă iu-bise odată cu atâta sentiment!

Am recetit tot ce-mi scrisese odată, și parcă cu fiecare cu-v'ent, cu fiecare șir, întrevedeam prin negura trecutului așa de dep'artat, chipul ei pal, ochii mari, din carî o rază de abia licu-rândă, cerca se p'etrundă cu luminile ei până în inima mea spre ai află tainele.

Cetirea acésta mă mai liniscise.

În locul nepăsării și mâniei de mai înainte o moleșală mă cuprinse, și apoi simțeam cum o tristéță cercă tot mai mult se mă stăpănescă.

Și atunci am apucat fără grijă puținele scrisori ce-mi erau înainte mea, și deschidénd ușa cuptorului, le-am aruncat în lăuntru.

Cum nu fusese foc încă, ci de abia cățiva cărbuni, flacările nu consumaseră încă scrisorile prietinelui meu. Căldura le desfăcuse filă de filă și eu mai putu-i ceti câte-va șire, ce îmi adresasă odată: »Tu n'ai crede cât de mult o iubesc! Chipul ei mă urmăresce cu neastîmpăr și ține sub stăpânirea sa tóte facultățile mele.

O iubesc mai mult ca orî ce în lumea acésta, aprópe ca... și atunci flacările se încinseră și scrisorile prietinelui dispărură în vecinicia, care le fusese destinată! . . .

Am stat mult înainte cuptorului, privind cum flacările nimicesc totul, și cum își întind furia distructivă și asupra epistolelor aruncate în urmă, — și n'am putut oprî în curgerea ei o lacrimă, când am zărit pe o filă cuvintele: »Și eu trăiesc până vrei tu!« M'au sguduit aceste câteva cuvinte, și am vrut se smulg flacărilor jertfa acésta, acésta scumpă reminiscență, dela ființa care mă avuse atât de drag . . . dar, n'am putut! flacările mi-au ars mâna și așa a trebuit să privesc, cum se nimisce dinaintea ochilor mei ultimul ei suvenir . . .

Sărmană copilă! tu ai avut dreptate! ai trăit până am vrut eu! . . . dar nu! prevederile ei nu au fost drepte, eu făr' de voie am dat flacărilor scrisorile ei! . . . așa e! dar acum ele nu mai sunt, au cădút pradă flacărilor mistuitoare și eu n'am se-mi mai aduc aminte nici odată de ea! . . .

Iubire, . . . aducerî aminte . . . ce vorbe înșelătore . . .

Sărmane prietin! chiar așa a trecut și iubirea ei față de tine cum s'a prefăcut în cenușe aceste scrisori: au fost și nu mai sunt. Tu credeai în sfințenia vorbelor ei, și acele n-au rămas statornice nici măcar atâta, cât au trăit scrisorile tale! O, nu te mai încrede în făgăduințe omenesci, ele sunt mai ușóre ca frunța bătută de vântul tótmnei și mai puțin de cât spuza!

Étă acum au trecut tóte! s'au prefăcut în cenușe, atâta hârtie plină de atâtea gândiri, de atâtea sentimente, cari turburără inimî și aprinsără creri. Ce s'au ales din tóte acestea? Nimica! din hârtie, nimica din sentimentele puse pe hârtie!

Asta e sórtea tuturor, tóte se sfêșesc odată! unele, fiindcă le-au sosit ceasul, ér altele sub forța împregiurărilor. Și noi? noi rămânem cu regretul care ne amăresce puținele ceasuri ale vieții, cu mult mai mult, de cum ni le-a îndulcit câteva clipite de fericire trecătoare.

Praf și cenușă ajunge totul! . . .

A.

Amintirea.

O speranță îmi mai răsare
Luminând în céța sării,
Ca luntrașului pe mare,
Depărtat de malul țării.

Și amintirea-mă licăresce
Tristă, palidă și mică
Și în inimă cum creșce,
Par că sunt cuprins de frică . . .

Ea-mi apare înainte
Suridénd că se mă chemă . . .
Și-o ador cu dulci cuvinte
Făr' a vrea, ca 'naltă vreme.

Ah, de ce n'apui în nópte,
Să te uit pe viața 'ntrégă,
Și să nu mă mai spui la șópte
Și să nu-mi mai fi tu dragă?

Alvescu.

Ceapsă și ochilari.

(Novelă englesă tradusă de Iulia Bran.)

— Dar iubită ladi Hamilton, dacă spun că o uresc.

— Ah Henry! ce vorbe sunt acestea! Ea este cea mai bună față ce numai cunosc. Și de-i cunósce inima ei nu te vei mai retrage.

— De o voiu cunósce? Hm! Dapoi că pre dēnsa nu o mai pot cunósce. Nici că stă în vorbă cu omul.

— Te înșeli Henry, ea se interesază de tine și chiar doresce a te cunósce mai de aprópe.

— Serios? Șod, că eu dorința acésta a ei, nu o am observat nici când. Cu sēptēmănele m'am ocupat numai cu dēnsa ca să-i fac petrecere, dar ea e o gâscă próstă . . .

— Oh Henry, tu nu i-ai curtisat ei. Sum sigură că miss Morgan nu îți părea gâscă?!

— Ce se ține de acésta milladină, adevērat spun că mult mai bucuros aș lua de nevastă pe miss Margan, decât pe . . .

— Ce vorbesci?! pe miss Morgan?! Dar ochilari și cépsa ei?

— Da, aceea-i drept, că ochilari și ceapsa ei sunt fórte urîte, și chiar și aceea o permit că nu iar strica la miss Morgan se

aibă mai mulțisor pēr pe cap. Pentru-că ceapsa îi acopere tot capul, ér desupt ea se vėd abia nesce perșori cam roșietici, aceia nu sunt prea frumoși. Cu un cuvēt ea e o fată cam figuratică, dar e fórte cultă și spirituósă.

Dară fata acea care mi-o comandez dumniata mie, nu scie vorbi nici o vorbă bună, precând miss Morgan așa e de plăcută, așa e de istéță, așa de cuminte și plină de spirit . . .

Tinērul lord, cu totul s'a înfērbēntat în vorbire. Ochii frumoși negri rugători erau țintiti spre miladina Hamilton.

— Așa dară mâne voiesci a ne părăsi, dīse miladina, întorcēnd vorba spre alt obiect.

— Înșe sperez, că te vei reintórce de grabă?

— Da, dóră sciti că sum silit a merge.

— Sperez. Dīua reintórcerei mele o voiu însciință domniilor Vóstre.

— All right! Dar acum chiar clopoțesc la prânz. Trebuie să-mi schimb toaleta.

Conversarea acésta s'a petrecut într'un castel mai vechiu din Anglia, în oraşul Midland-Cauntry. Şi fiind-că de vre-o câţiva ani Henry Chonvay a ramas orfan, şi numai singur sta în lumea largă, bătrâna miladină Hamilton l'au cuprins pre el ca o mamă dulce, fiind cea mai bună amică a mamei lui Henry. Dar de un timp încóce s'a hotărit se-l însóre. Ladi Hamilton a fost convinsă că mai bună muiere nu póte s'e-şi afle Henry ca pe miss Aglaia Vernis. Miss Vernis era o fată orfană, fórté avută şi destul de frumósă, dar cam neistétă. Insé Henry nu a arétat ceva aplicare spre căsătoria cu miss Aglaia. Henry încă a fost fórté bogat, şi pentru aceea s'a şi decis că el numai din amor s'a căsătorí. Ba şi altcum domnişorul Henry a avut fórté romantice idei despre căsătorie. Tot-déuna la aceea s'a cugetat; ce frumos ar fi, că el s'e se amoriseze într'o fată s'eracă, care pe el încă l'ar iubi şi care ar crede despre el, că şi densusul e s'erac. Dar după cununie i-ar descoperi muierei sale că el cât e de avut, şi apoi ar trăi la olaltă în cea mai mare iubire şi fericire.

Prelângă așa cugete nici nu-i mirare că Henry nici nu voia se scie de căsătoria cu miss Aglaia. Dar înaintea acestei căsătorii a mai stat şi alt ceva în cale. Miladina Hamilton a avut lângă trei nepóte ale sale o guvernantă. Guvernanta acésta a fost fórté istétă, fórté plăcută, dar fórté hădă, (nefrumósă).

Purtă pe cap o ceapsă mare, négră de dantelă, desupt care îi spânzura pe frunte numai câţiva *cúpi* cam roşietici. Ér ochii îi făcea neveduţi nesce ochilari negri, şi miss Morgan a adevérit, că fără de ei nu póte face nici măcar un paş.

Henry cu complesanţa lui, îndată a început a face sémă de beata guvernantă. I-a fost şi milă de dēnsa pentru figuranţa ei. Ér ceilalţi óspeţi a casei nu o lua nici într'o sémă. Dar elevele ei o aderau. Şi de o parte acésta a fost cauza, că milordul şi miladina Hamilton ţineau mult despre guvernantă. Pe Henry l'a fermecat mintea şi vorbele spirituóse a dşorei Morgan, şi fórté bucuros conversa cu ea. În decursul iernii, la casa lordului Hamilton mai de multe orí arangea câte un joc teatral, şi la aceste petreceri miss Morgan era prima arangiátóre. Cu gustul ei fin sciea arangea bina, şi participă în rolurile acelea, cari alţi nimenea nu voia a-le primí. Şi fiind-că Henry încă lua parte la teatru ca arangiator, adese orí a avut ocaziune se vorbescă timp mai îndelungat cu guvernanta. Atentiunea damelor insé nu a încungiurat că miss Morgan şi Henry așa de bine se pot înţelege. Ba chiar o damă cam guralivă, a şi însemnat că cât de şod e gustul bărbaţilor şi cât de comic e aceea, că un lord așa de galant, care putea se curtiseze la cele mai bogate fete, pune frumosul la o guvernantă atât de »nime«, hădă, cu ochilari negri şi așa de figuratică, cu un cuvânt în tótă privinţa de rís.

— Mâne diminéta o se călătoresc la London miss Morgan, díse Henry. După conversarea cu miladina Hamilton el s'a dus în salon şi acolo era numai guvernanta singură, fórté s'a bucurat că póte vorbí cu dēnsa în patru ochi.

— Îní pare réu că ne părăsesci, răspunsă miss Morgan cu vócea ei plăcută. Şi cu iubire te asteptăm îndéřpt.

Fiinţele acelea figuratice — cum era şi miss Morgan, — au acea libertate, că pot vorbí amicesce cu tinerii.

— Întru adevér mi-i simţi absenţa, miss? întrebă lord Henry Chanvay cu ton móle.

Oh da, răspunsă miss Morgan simplu şi sincer. Altcum cred că cât de îngrabă o se te re'ntorci la noi, precum îní spusă ladi Hamilton.

— Sperez că în curénd mă voiu re'ntórce.

— Şi eu sperez.

Glasul ei resuna dulce şi deştepta simţeminte ciudate în inima lui Henry.

— Scii, díse tinérul lord, că vócea d-vóstre mă aduce în confusie? Așa mi se pare că acest glas l'am mai auđit undeva, şi atunci sum convins că ne-am mai întâlnit odată în viétă.

— De ne-am vrut întâlni deja, — respunsé miss Morgan cu vócea tremuréndă, atunci dumneata de sigur ți-ai aduce aminte de *statura mea*.

Vorbele din urmă le apăsa mai tare, şi Henry îndată a priceput că miss Morgan ţinteşte cu ele la ceapsa ei urită, ce o pórtă pe cap, şi la ochilarii cei negri.

— Nu ai dumniata o soră, la care îi sémână vócea cu a d-tale?

— Şi a căreia figură, sau statură de loc nu samână cu mine? întrebă miss Morgan naiv.

— Aceea nu o am díse, ba nici nu o am gândit, răspunsă tinérul lord, dar vócea îi tremura.

— Orí ce ai gândit milord, sciu că reu nu, despre mine. Dar dumneata mai nainte mi-ai făcut o întrebare la care voesc a-ţi respunde.

Nu domnule, eu nu am nici fraţi nici surori, nici nu am avut, ba nici rudení nu am, părinţii mi-au murit. Cu totul orfană stau în lume.

— Chiar ca şi eu, díse Henry.

În acest moment se deschise uşa, şi ladi Hamilton întră în odae.

— Sunteţi singuri? Întru adevér mă bucur, pentru că am cugetat cumcă óspeţii mă aştéptă. Așa cred că pentru voi nu am causat nici o vătémare că v'am lăsat singuri.

* * *

Sërmana guvernantă! Decând s'au dus Henry îi părea casa gólă, şi timpul trecea monoton. Pentru-ce i-a rēsărit în cale acest om, acum de a dóua óră?! Da, a dóua óră, deşi Henry nu-şi mai aduce aminte, şi numai vócea îi părea cunoscută. »Cât de iute m'a uitat«, gândea în sine miss Morgan.

Într'un oraş aprópe de London s'au întâlnit prima óră. Henry a fost în vizită la acea familie, unde era miss Morgan atunci guvernantă. Dar staţiunea ei de atunci trebuia s'e o părăsescă şi numai cu greu şi-a găsit alt loc. Acum éráşi o încungiură priméjdie. În casa acésta nu póte se rēmână mai mult, pentru că simte că îl iubescé pre tinérul lord, şi cu amorul acesta fără speranţa nu póte se mai trăiescá într'un castel cu Henry. Pentru ce a fost așa de nebună? Pentru-ce şi-a dat inima la un tinér așa de avut şi galant? Pentru-ce nu a sciut iubi ea pe un om care o putea luá de muiere, şi cu care ar fi putut fi fericitá?!

Peste câte-va díle Henry o s'e se re'ntórca în castelul Hamilton, până atunci trebuie finitá starea acésta amară. Miss Morgan s'a hotărit. Deşi iubea fórté mult pe elevele sale, ér miladina Hamilton dimpreună cu lordul fórté o onorau pre dēnsa, — pe lângă tóte simţea că trebuie s'e se departe de casa asta iubitóre, care pentru ea acum era locul nefericirei. Trebuie s'e se departe înainte de a se re'ntórce Henry.

Óre căuta-va pre miss Morgan? Întreba-va despre dēnsa? Orí nici nu va gândi la fata acea, cu care a petrecut atâtea óre plăcute. De altcum acésta ar fi mai bine pentru ambii.

Cu trei díle mai târđiu ladi Hamilton şi miss Morgan erau singure în salon.

Damele se retrase mai degrabă în chiliile lor separate, ér domnií discureau şi se disputau în pipătóriu.

— Miss Morgan, de-mí vei permite că-i ţinea în secret, o s'e-ţi spun un lucru fórté interesant. Şi adevé: o am învitat pe miss Aglaia Vernis ca se petrecă vre-o câteva díle la noi. Peste dóua díle o se sosescă. Puţin vom fi cam îndesaţi în locuinţa, pentru că aştept şi pre familia Drummond, d'apoi totuşi vom face cumva. De Aglaia am lipsă, pentru că voiesc a da ocaziune de întâlnire la tinera păreche.

— A dá ocaziune de întâlnire la tinera păreche? la care păreche, milladină?

— Cum, dumniata nu mă pricepi?

— Serios nu, miladină. Așa s'e vede sum fórté nepricepátóre.

— Écă dar, — pe Henry voesc s'e-l însor. Așa cred că bărbaţii numai atuncea se pot fericí, dacă s'au însorá?

— La tot casul, murmură miss Morgan; numai ca s'e dícă şi dēnsa ceva.

— Dumneata de sigur scii miss Morgan, că bărbaţii de acum numai la *baní* şi la *frumseţe* se uită. Dar cei mai mulţi numai de

banii se interesază, însă Henry nu-i dintre aceştia, pentru că mai mult dă pe *frumusețe*. Pe lângă toate aceste nici averea nu o uresce. Deci dar, eu i-am găsit lui o fată care e și *frumosă* și *avută*. Lui Henry numai »da« trebuie se dică, și treba e în ordine. Drept că miss Aglaia Vernis nu-i ființă prea istetă, dar eu așa cred că tinerii din Anglia, nici nu doresc se le fie muierile cuminte și prea știute.

— Dă-mă, gema miss Morgan.

— Nu, nu doresc! Ba nici nu le place! Așa cred că nici Henry nu a poftit, că muieria lui se fie cultă și spirituosă.

— Oh nu, pentru ce se doră? dăse miss Morgan foarte încet.

— Aglaia Vernis e foarte mare gâscă, aceea bine o știu eu. Ce se ține de mine, eu nici nu o aș luă de muierie d'apoi acesta e cu totul alt lucru. Eu nu sum bărbat . . .

— Dar miladină, răspunsă miss Morgan, încâtva ironic, dumniata ești o femeie foarte istetă și pentru aceea totuși cât de bine duceți cu lord Hamilton.

Ladi Hamilton rise.

— Aceea e așa, draguță, pentru că lord Hamilton, scumpul meu bărbat, e un om foarte bun, dar de loc nu-i isteț. Precând Henry, — d'apoi că dumniata ști . . . E om foarte isteț și expert, și pentru aceea nu are lipsă de femeie cuminte.

Miss Morgan, d-ta dacă te vei hotărî cândva se te măriti . . .

— Dacă mă voi hotărî!

— Numai după om neisteț te mărită. — Eu o să-ți caut dumniata de bărbat; un om bun, caracter rar, — dar cam prostălan . . .

— Oh miladină, îți mulțămesc frumos, mă foarte deobligați. Și miss Morgan probă se ridă.

— Așa dară dragă miss. D-ta îmi vei sta într'ajutoriu se pot greblă la olaltă pe miss Aglaia Vernis cu Henry; Așa-i? Dar ce îți s'a întâmplat dumniata miss Morgan?

Sermana guvernantă începuse a plânge, și-i mergea lacrimile tot șiroiu pe obraz în jos.

— Miladină, eu nu vă pot fi într'ajutor domnilor vostre. Eu nu pot face nimica! D-ta nu o poți luă acesta în nume de reu dela mine, dacă eu așa Vă iubesc, că în totă viața mea sum deobligată pentru binefacerea în cari m'ați împărțit . . .

— Nu te pricep, miss . . . Se înțelege că ne iubești pre noi, că și noi te iubim pe d-ta . . .

— Trebuie se mă depărtez pentru totdeauna . . . Trebuie se vă părăsesc pre D-văstră miladină . . .

— Ne-ai părăsi pre noi?! Miss Morgan! Ce ț'am greșit d-tale?

— Nimic, oh nimic. Și totuși trebuie să mă depart pentru totdeauna. Nu întrebați că pentru ce, mă rog, nu întrebați. Permiteți-mi, se mă depart.

Ladi Hamilton prelângă toate fixiile ei mărunte, era o femeie foarte fină și nobilă. O îmbrățosea pe beata guvernantă, și a început să o mângăie. — Acum a vădut curat. Nu i-au încungiuurat atențiunea, că Henry a fost foarte comlesant totdeauna, față de miss Morgan. Și ladi Hamilton a dis de multe ori așa întru sine, »mai bine ar fi că tinerii avuți și din rang înalt, se lasă în pace pre fetele serece«.

Au vădut miladina, că miss Morgan are drept. Mai bine a fi să se departe din acesta casă, și a rămânea departe până atunci, până ce s'a cununa Henry cu domnișora Vernis.

— Nu voesc să-ți fac necaz cu întrebări, miss Morgan. Fă așa cum vei află de bine. Dar nu uită că la cea mai principală dorință mi face destul, când te vei înturna înderept. Aici întru această casă dumniata totdeauna vei fi primită cu cea mai mare bucurie.

După aceste vorbe miladina Hamilton a căutat pe lordul și i-a spus ce s'a întâmplat. Milordului încă i-a părut foarte rău, că guvernanta îi părăsesce, și în părerea mare de rău au uitat se-i spună muierii sale, că Henry au telegrafat cumcă; în acesta sară o se sosescă în castelul Hamilton.

Era deja sara târziu, când au sosit Henry în castel. Și fiind-că căsenii durmeau deja, Henry a voit se între în odaia sa separată, fără șgomot. Însă a observat, că în pipător este lumină, și așa a intrat în lăuntru încet, acolo era numai domnul căsei singur!

— Știi că pre miss Morgan o perdem nu peste multă vreme, dăse lord Hamilton după o pauză mai lungă. Prima oră adevă converzase despre lucruri politice.

Henry în acest moment chiar la guvernantă gândea, și acum a simțit că la vorbele lordului foarte a roșit la față. D'apoi după aceea cu nepăsare, numai arătată, — a răspuns:

— Imi pare reu. Și pentru ce se departă?

— Nici eu nu știu. Intru adevăr e lucru șod, că nime nu o a vătămat nici cu o vorbă. Și ea a fost mâna drăptă a muierii mele.

— Și nici miladina nu știe, ce cauză are depărtarea acesta repede?

Nici dânsa nu știe de sigur. Dumneșeu singur știe de sigur ce i s'a întâmplat la fata acesta.

— Și când merge?

— Mâne. Sermană față, noi toți o am iubit foarte. Dar nu pot negă, — nu știu ce era într'ânsa totdeauna ceva secret. Pagubă că nu-i mai scuturată puțin. Ceapsa cea și ochilarii acei negri o fac chiar hădă. Așa cred Henry că nici ție nu ți-ar plăcea o muierie cu ochilari negri, și se porțe pre cap așa o *bazaconie*?

— Eu așa cred, răspunsă Henry, că mai bine ar fi pentru noi bărbații, se nu dăm așa mult pe frumuseța trecătoare. Pentru ce se nu pot iubi eu pe o damă care porțe ochilari negri pe nas?

— Adevăr, adevăr, nici nu neg. Și mie mi-ar plăcea să aibă biata miss ceva noroc bun, deși nu-i frumoasă, dar cei drept, mai plăcută și mai bună la inimă, ca și dânsa, nu există. Deu ar merită bun noroc. Dar noapte bună! Acum se mergem la odihnă.

— Eu merg în odaia mea nu-i așa?

— Se înțelege. De sigur acolo ți-au arangeat un pat. Eu adevă totă ziua nici n'am fost acasă. Dar ce am mai voit se-ți spun? . . . Până unde ești deja cu miss Aglaia Vernis?

— Trebe-i la dracu miss Aglaia! strigă Henry cu mânie.

— Dar voiesci a o părăsi pe fata cea?

— D'apoi cum se o părăsesc, când nici nu i-am cerut mâna? Dacă d-șora aceea nu știe alta, decât aș face toalette, și nu are altă grijă decât de toalettele cele frumoase. Mie nu-mi trebuie așa o păpușă de modă!

— Dapoi că femeia mea, pe asta ți-o a venit de soție.

— Dar sperez că miladina mi-a permite ca în lucrul acesta se-mi prețuesc plăcerea mea numai?

— O, da, se înțelege, acesta-i treaba ta. Că muieria mea îți vrea numai binele. Dar noapte bună.

În capul lui Henry se luptau cele mai diverse gânduri, și tinerul lord se preumbla fără de nici o voie, prin odaie, în sus și în jos. Dă-mă nu va lua de muierie pe gâsca aceea recomandată de miladina Hamilton! Ah! lângă așa o muierie i-ar fi viața cea mai monotona. Nu, nici decât pe miss Aglaia . . .

— Dar miss Morgan! Pentru ce voiesce a părăsi castelul Hamilton? Acest cuget cu totul l'a supărat. Bunule Dumneșeu! dă-mă nu-i amorisat el în miss Morgan? Acesta ar fi lucru comic! Dar pentru ce se fie comic? Pentru că miss Morgan nu-i frumoasă? Pentru ce dă așa mult sexul bărbătesc pe frumusețe!!!

Între așa gânduri a părăsit Henry pipătoriul, ca se mērgă în odaia sa.

Henry s'a dus dealungu preste un coridor lung și nu preste multă vreme s'a pomenit în ușa odăiei sale. Henry deschide ușa și spre mai marea lui mirare observă că în odaie este cineva.

Lângă mēsa de toaletă ședea o damă, în vestmēt alb. Chiar își desfăcea pērul. Pērul ei blond ca și o vale de aur se lăsă pe umerele ei în jos, până la călcăie. Dama și-a fost plecat capul ei admirabil pe masă, și nici nu a observat că cine vine. Henry a voit a se retrage, când și-a adus aminte că nici nu știe

încătrău se mǎrgă, căci asta ȃeu este odaia lui. Mai bine ar fi se întrebă de dama acésta, că unde i au arangiat lui o altă chilie?

Pentru acea a ȃis:

— Mě rog de pardon, așa se vede am rătăcit.

La acésta vóce, dama a sărit în sus și s'a întors cătră tiněrul lord.

Doi ochi albastru, scăldați în lacrămi privea spăriați la Henry.

— Domnule Chanvay! strigă dama.

Nu vócea domnișórei Morgan era asta? Vócea acea dulce, fermecătóre?

Dar unde-i ceapsa, unde sunt ochilari? Ambele erau aruncate pe măsuță.

— O mergi! Departăte! strigă cu ton innăbușit de plâns tinera fată.

Henry o a prins de mână, și i-a ȃis cu ton duios:

— Pentru ce plângi d-ta? Și ce fel de joc ȃi-ai bătut d-ta de noi?

Tiněra fetiță a arėtat pe masă.

— Mě rog, nu întrebă nimica și te departă.

— Nu, te mărturisesce prima dată! O sciutam eu că noi ne am mai întâlnit încă.

D-ta ești acea tiněra fată, care era cândva în castelul baronului Laurancea, ca guvernantă, și de-acolo odată ai dispărut.

Miss Morgan a roșit.

În momentul acesta s'au auȃdit despre coridor sunet de pași, și Henry a eșit afară fiind-că auȃdise glasul lordului Hamilton pe care l urmărise maerea sa. Ladi Hamilton încă din depărtare strigă cătră Henry:

— Oh iubite Henry ce incidentă! Dar la tóte e de vină bărbatul meu. A uitat sě-mi spună că sosesci. Așa s'a întemplat că pe miss Morgan o am încuartirat în odaia ta, pentru că celelalte odăi tóte sunt ocupate cu óspeți.

— Sperez că nu o ai adus însě în confusie pe miss?

— În mai mare confusie sunt eu, decât Miss Morgan, ȃise Henry cu zimbet forțat.

— Vină afară, de se póte miss, te rog, de se póte, vino miss, afară, strigă miladina.

Ușa s'a deschis încet și pe prag s'a ivit miss Morgan.

Ochii ei mari albastru nu erau acoperiți de ochilariuriți, ér pěrul ei auriu era lăsat liběr pe umeri în jos.

— Miss Morgan? Intru adevěr ești d-ta? întrebă uimită miladina.

— Mâne tóte le voi spune, respunsă miss cu frică.

— Oh, nu aș putea dormi de curiositate nici un ceas, ȃisă miladina și milordul Hamilton. Vorbesce miss.

ÉR Henry se uită cu uimire la acésta ivire frumoșă.

— Nu am mult de a spune, începù miss Morgan:

Am fost orfană, sěracă, eram silită se dau óre, ca se-mi pot căută pânea de tóte ȃilele. Stațiunea mea de mai nainte am fost silită a o părăsi, nici nu știu cum se vė spun. Mi-au dat drumul de acolo, fiind că miladina Laurancea, dómna căsei a aflat că tinerii (aici privea la Henry și roși) mai mult se ocupă cu mine decât cu . . . cu domnișóra casei. Dēnsa așa a creȃut, că eu de guvernantă sunt prea . . . prea frumoșă . . . Acésta mi-i tótă istoria; așa dară am probat, cum maș putea face hădă . . . Nu am voit se plac la nime, nu cumva se mě trimită și din alt loc!

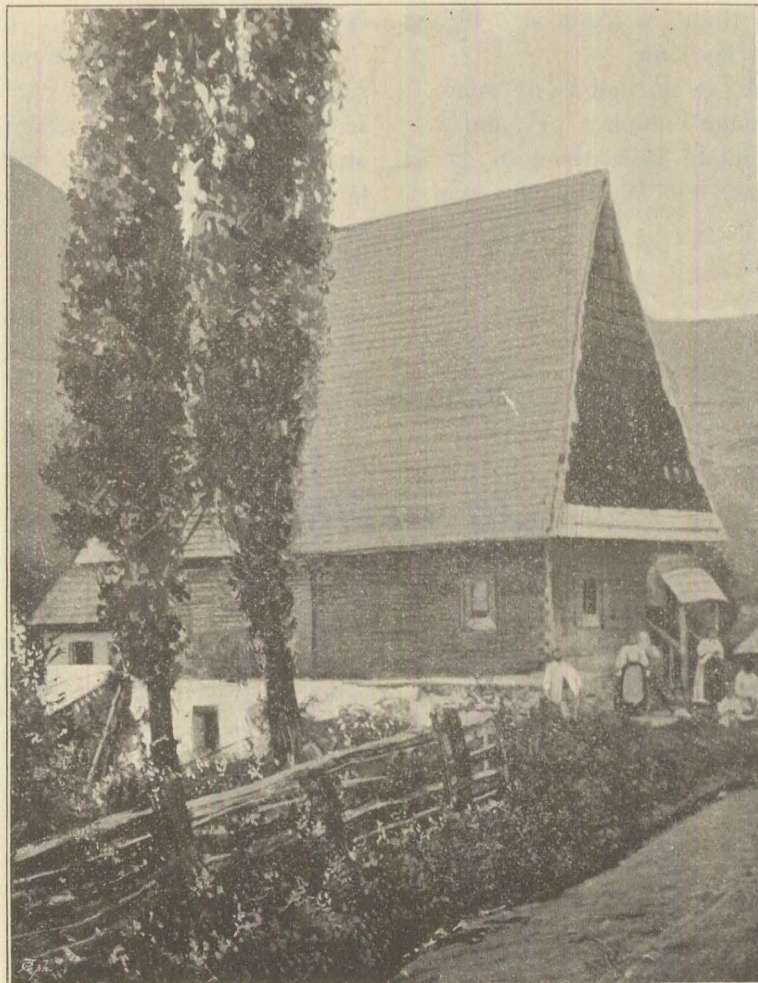
Istoria acésta miss Morgan o urmări cu un rís cu hohot. Dar ladi Hamilton peste două minute, și-a venit la sine, și a înbrățișat cu iubire pe tinera fată.

— Scumpa mea copilă, ȃise cătră dēnsa sărutându-o, apoi mai mult se nu te schimonosești așa! Te asigură că în casa mea cu mult mai tare sunt iubite fetele frumoșe, adevă despre mine și despre moșul meu e vorba. Că ce vot își dă tinerul lord (miladina aruncă o privire zimbitoré la Henry) acea nu o știu.

Dacă banul cetitoriu nu póte se găcescă capătul istoriei acesteia, atunci e de vină autoriul; căci nu o a povestit bine, ci rėu.

Casa lui Avram Jancu.

La pagina 32, 33 și 34 a »Revistei Ilustrate« am fost adus schița biografică și portretul eroului Avram Jancu; atunci am spus că el s'a născut în comuna Vidra de sus în crerii munților apuseni, la Moți. Aci înfățișăm aȃi casa în care s'a născut acel brav fiu al națiunei nóstre, acel erou care cu atăta vrednicie și-a apėrat munții în contra rebelilor, în cât chiar dușmanii lui și ai nostri l'au poreclit »Regele munților.« Casa lui Jancu este proprietatea Asociațiunei pentru litera-

Casa lui Avram Jancu.

tura română și cultura poporului român; însuși Jancu a donat'o, dinpreună cu tótă averea sa. Ea este o casă de munte frumoșă, cu acoperișul înalt, și țuțuiat ca la tóte casele de munte ca se nu póta sta multă néuă pe el.

Dinaintea porții sunt doi plopți înalți, »Plopți lui Jancu« sădiți de mâna lui. Cu fală stau acești doi plopți aci, numai cât nu pot spune trecătorilor: Descoperiți-vė capetele, muritorii, că noi nu suntem nisce plopți comuni, suntem plopții lui Jancu, sădiți chiar de mâna lui, dinaintea porții căsii lui, ca se stăm aci, se arėtăm trecătorilor acest cuib de vultur, la care voi îi ȃiceți Casa Jancului!

Busuiocul și Boziul.

(Legendă.)

Biețele mame multe lacrimi pot versa și n multe nopți mai pot veghia până își cresc copiii, dar nici după ce aceia au crescut mari și s'au făcut bărbați, grigea pentru ei nu se deslipește din inimile lor cele bune.

A fost o mamă, care a avut numai un singur băiat. Era slab micuțul din naștere și nime nu dicea că ore când va rade și el barbă.

Sermana femeia, între cele mai mari grigi și suspine se ruga la Dumnezeu pentru sănătatea lui. »Dómné de-ai făcut bine și mi l'ai dat, dăi sănătate și mi-l ține ca se mă împărtășesc și eu de cea mai mare bucurie în lume.

Dumnezeu sfântul a ascultat'o. Pruncul se reînsănătoșă. Crescea și se desvolta vedând cu ochii.

Când ajunsă la vârsta de însurare era ca minunatul *fet frumos*.

Câte fete erau, tóte îl aveau în drag, el însă numai la una cugeta, dér pe acea mama sa va fi știut pentru ce nu-l lăsa se o iee, căci dicea ea: până ai fost mic și neputincios te-am apărat de foc și de apă, acum când viața îți stă nainte cu atât mai vartos te voi apăra de cursa femeilor celor rele.

El tăcea și se supunea în ascuns însă își da loc de întâlnire cu fata.

De nu vei sfârma lanțurile cu cari crudul uriaș, mama ta, te ține încatenat se nu te poți apropia de mine, nu mă mai amăgi cu acel viitor care e mai departe de noi póte decât marea de cer. Slobozesce-mi calea, ca se-mi urmez norocul ori nenorocirea de mi-a fi ea dată.

Tinérul o mângăia dulce, și-i promise, că în scurtă vreme speréză se póta înduplica pe mamă sa se-l lese se o iee.

Ea drept mulțamită pentru acele mângăieri duióse și molcome îl sărută dar prin farmecul acelei sărutări dulci și înșelătoare smulse din inima lui supunerea și iubirea de până acolo față de mamă sa. El îmbătat de amorul ei o luă în brațe, o alintă și o legăna precum candida flóre légăna fluturelul înșelător.

— De nu mă vei cere nici mâne, se nu mai vii la mine.

— Dér de nu voi putea chiar mâne înduplica pe mama?

— Scóte-i inima, căci șerpele réutătii sălășluesce în ea, și acela nu o lasă. Asta de nu o vei face, unul al altuia nu vom fi nici când.

Se mai sărutară și se despărțiră.

* * *

Tinérul și gingașul copil al îngrigítórei și buneii mame întru atât se străfórmase, că mamă sa era pe aci se cugete că nu-i al ei.

În loc se i se supună îi făcea împutări și o amenința cu mórte, ea însă nu cedéză. Preste voia și binecuvéntarea mea o poți lua, altcum nu, căci eu ca mamă țin cu sfințeniă la datorințele și dreptul ce'l am față de tine. Tu ești sedus de vraja inimei ei păcătóse, eu însă te voi apăra de cursele ei.

— Nu mă lași se o ieu? întrebă de nou, mânios, crișnând din dinți și țipând schintei din ochi.

— Nu; răspunsă ea blând și cu îngrigire cum era.

— Nu te lasă șerpele réutătii.

— Nu grija părintéscă cu care ți-s dator nerecunoscătorule.

Fiul se înfuriă și luând un cuțit ce era pe masă îl împlântă în sinul mamei sale. Acesta a fost primul cas în care mama a cădút mórta în luptă omorită de fiul ei pentru că a vrut se-l apere de cel mai mare reu al vieții; de o consórtă rea și necredincióșă.

* * *

Era pe la începutul primăverei. Muguri înverdeau ér florile eșiau și ele din pământ care la rândul său deșteptându-se din somn își frecă ochii spre a îmbrăca vestmintele sərbătóresci ale naturii reînviat.

Cu inima mamei sale la mână tinérul plecase la alésa lui. Cum mergea gonit de dorul său nebun, și de dragostea lui păcătóșă într'un loc se împedecă de un bolovan ce-i sta în cale și pică la pământ, ér inima mamei sale cât colo într'o ripă.

— Fiule dragă, ore nu tea-i lovit prea tare?

Cine mă întrebă ore? cugeta el, dar de vorbit nu putu, cum samăna cu glasul mamei mele!

— Eu, inima mamei tale, care și după mórte-mi încă veghez spre tine.

La aușul acestor cuvinte în inima lui se tređi consciința și simți muștrări dureróse, dar era prea târđiu, căci Dumnezeu în semn de pedépsă îl prefăcú Boziu în margina drumului, și de atunci sunt pe marginile drumurilor bozii, ér din inima mamei sale făcú busuioc, ca tinerii se-l pórté la pālării, fetele în sin, ér preoții se binecuvinte și se stropéscă cu el din apa cea sfințită cununile celor ce se căsătóresc.

Antoniú Popp.

In asfințit.

De câte ori m'a săgetat
In inimă Amor
Și adênc în suflet mi-a săpat
Un dor...

Și mi-a șoptit arcașul orb
Al vieții greu destin:
Amarul tristei lumé se-l sorb
Deplin.

Și-acum, când iar m'a nimerit,
N'ar dicea nict: regret!
Și-mă piere viața'n asfințit
Incet.

Alvescu.

Pardositorii români din Bistrița.

Românii din orașul Bistrița trăiesc din măiestrie, cu deosebire sunt ei vestiți cărămidari, zidari și pardositori (pavagii). Căutarea ținuturilor îndepărtate ca zidari și pardositori. Și din aceste măiestrii onorifice au ajuns unii la averi frumoase, ei trăiesc cinstiți de toți.

Ilustrațiunea prezentă ne arată ceta de pardositori sub con-

ducerea dlui Murășan din Bistrița în lucrare la pavarea unei strade. Dsa stă înainte cu planul în mână, cafele cu instrumentele în mână se apucă de lucru. Cetățenii privesc cu mulțămire la harnicii lor concetățeni pardositori: sunt mândrii că au în sinul lor măiestrii așa harnici și așa pricepuți.

Onóre măiestrilor!

Descânțece.

Descânțece de deochiat.

Partea practică. Să descântă în o ulcică cu apă neincepută cu un fir de mătură și se ție descânțecul de trei ori. Apoi se dă bolnavului să bea din apă dimineața pe inima nemâncată și se spală pe ochi. Să mai descântă și împungând cu un ac în măr, pară etc. recitând descânțecul:

*De o fi deochiat din vânt
Să-i sece nările.
De o fi deochiat din sóre
Să-i chéră razele.
De o fi deochiat din femee
Sa-i crepe țitele*

*Să-i curgă laptele
Să-i móră copilul de fóme.
Sé se minune lumea și țera.
De o fi deochiat din fată mare
Să-i cadă cosița
Se remâe chială
Sé se minune lumea și țera.
De o fi deochiat din moróică:
Tu moróică
Tu strigóică
Nu veni cu ochi belți
Cu dinți rinjiți la cutare se-l înfioređi*

Se-l încuțitezi
 Și te du unde popa nu tocă
 Unde cocoș nu cântă.
 Acolo se te încâldești
 Acolo se odichnesci
 Pe (cutare) s-l lași
 Curat luminat
 Ca maica de l'a făcut,
 Ca țiuă în care s'a născut
 Leac din mâna mea
 Și dela Maica Precesta.

Descântec de aplecate.

Partea practică. Să trage bolnavul cu scuipat sau cu unt de lemn pe mâini, printre ochi (sprâncene) și se dice de trei ori căscând câte odată ca să aibă léc:

Aplecate vărsurose, grețurose, din bere, din mâncare, din culcare, din sculare de noue-șeci și noue de feluri, să ești dela (cutare) din creerii capului, din fața obrazului, din sgârciu nasului, din rărunchi, de sub rărunchi, din ficăți, de sub ficăți, din plămâni, de sub plămâni. Să ve duceți în mațe de cătea, în mațe de purcea, acolo să ve stăviți, acolo să ve opriți. Leac din mâna mea și din Maica Precesta.

Spuse de Ștefana Marin D. Rusu, com. Csoicea-Mică, Doljiu.

St. Tușescu.

Descântec de sóre.

Se ia paserea de fier
 Cu clonțul de fier
 Cu totul de fier
 Se duce'n pădure de fier
 Se sue-n ciungul de fier
 Iși face cuibul de fier
 Se ouă oue de fier
 Și sare-n lume

Pe sub lume
 Ca pui se-i zăpăticescă.
 Nime-n lume nu o vede
 Nime-n lume nu o aude
 Fară Maica sfântă
 În porța raiului sta
 Și bine o întreba:
 Da tu pasere de fier
 Cu clonț de fier
 Cu tóte de fier
 Încătrău, încătrău te duci
 — Mă duc în lume
 Pe sub lume
 Pui se mi-i zăpăticesc,
 Că n'am cu ce-i hrăni,
 Și cu ce i sburătăci.
 Și a țis Maica sfântă:
 Înapoi, înapoi te-tórnă,
 Și la . . . (cutare) te du
 Și bine alege-i
 Și bine culege-i
 Sórele din cap
 Din fața obrazului
 Din fața nasului
 Din tóte-nchieturle
 Și crepăturile,
 Și cu ala puii ț-i sburătăcesce
 Și-i hrănesce și-i cresce!
 Fie-ți leac din gura mea
 Și folos din mâna mea!

Se descântă cu năframa pe mătură, la muieră, ér la bărbăți cu ștergariul pe mătură, în oră care di înainte de răsăritul sóre-lui. Comunicată de Vila Sălăgeanu din Reteag și scrisă de

Ioan Pop Reteaganul.

Cântece populare.

Ești mândră pân' la feréstă
 Și te uită sus pe costă
 Ești mândruță din chilie
 Și te uită'n sus spre viie
 Vești pe drum cine cobórá
 Un car mare cu povară
 Și te suie 'ntrun măr dulce
 Vești badița cum se duce
 Cu cămeașa lui cea nouă
 Cu inima ruptă'n două;
 Ești mândruță'n drumul teu
 Și-i dă tu inelul teu
 Și te uită după el
 Cum se duce câtinel.
 Nu póte merge mai tare
 Că réu inima îl dórá
 Și se duce fluierând
 Și din ochi tot lăcramând
 Și din gură cuvântând:
 Plânge-mă mândră cu dor
 Că ț-am fost voinic ficiór
 Și ț-am fost drag pe plăcere

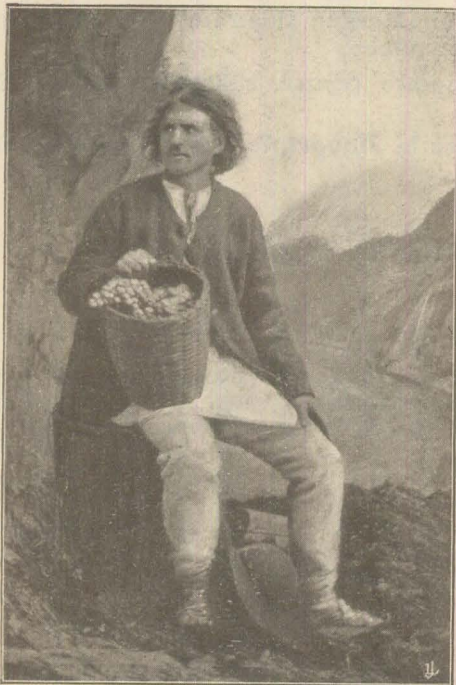
Pe voie și mângâiere
 Pe plăcerea ochilor
 Pe vóia părinților.
 Când porunca mi-a picat
 Dómne réu m'am supărat
 Când am prins a o ceti
 Inima mi se topi.
 Mândra mea mândră iubită
 Nu ț face vóia urită
 Și inima réu scărbită
 Că de-a fi'n lume vr'un bine
 Eu ér voiă veni la tine
 Și de-a fi'n lume vr'o pace
 Eu érá mă voiú întórce
 Dar de a fi réutate
 M'oi lipi lâng'o cetate
 Și ț-i oi scrie mândr'o carte.
 Ai badică badișor
 Scriem scriem că mi-i dor
 Dar n'o scrie cu cernelă
 Că de-acea-i multă'n țeră,
 Și n'o scrie cu carbune,

Că de-acela-i mult în lume.
 Ci mi-o scrie cu argint
 Să știu că-i dela iubit
 Cărticica'n cornurele
 Fe de latură cu mărgele
 Cine-o prinde s'o cetescă
 Lacrămile să-l pornescă.
 Și no scrie tare greu
 Să o pot ceti și eu
 Eu oi ceti prin grădină
 Și sara pela lumină
 Și-oi ceti prin pomișori
 Cu lacrimi din ochișori

Eu mă duc mândră'n cătăne
 Tu rămâi și spală haine
 Croiesce cămeșea mea
 O croiesce bărbătesce
 Și o cósă cătănesce
 Pe latul ce dinapoi
 Scrie părinții amândoi
 Și pe latul dinainte
 Scrieți atale cuvinte
 Pe mâneca de-a dreapta
 Scriete pe dumniata
 Să-mi mai stêmpăr inima.

N. Bodnari,
 gendarm c. r. în Xupres (Bosnia).

Țerăniî nostri.

Vânzătoriu de pome în Sibiiu
 (după fotografie de I. Stoica)

Frunză verde siminic
 Mama m'a făcut voinic
 Fetelor bun ibovnic;
 Mama m'a făcut pe mine
 Până 'n resărit de sóre
 Să fiu drag la fetişóre
 Și când mama m'a făcut
 A cântat cucu în dos
 Se iubesc cei mai frumos!

La tótă casa lumină
 Numai la mândruța dóuē
 Că-mi cósă cămeșă nóuē
 Mândră mândrulița mea
 Cósă tu cămeșea mea
 Tot cu d'albe floricele
 Tot cu mândre cărujele
 Să nu duc atâta jele,
 Tot cu flóre de bujor
 Tot cu florî dela isvor
 Să nu duc atâta dor.

Măicuța dragă măicuța,
 Dat-ai inu spinilor
 Și pe mine strinilor
 Inu spinii că-l înecă
 Pe mine striniî mă sécă,
 Inu maică nu 'nfloresce
 Și inima mea réu ténjesce.

Mă tot mir maică mă mir
 Că mai curge duntrea
 Măicuța de jelea mea:
 Și mă mir maică mă mir
 Că mai curge cel păréu
 Măicuța de dorul meu.

Când ție bădița'n frunză
 Codru póte să-l pătrundă.
 Când ție el cu dulcétă
 Inverdesce frunza'n față
 Dar când ție el duios
 Cade și frunza din dos!

O română bănățană.

Mândră pân' nu te-am iubit
 Fost-a lună fără nor
 Și nici nu sciam de dor,
 Fost-a ceriul plin de stele
 Și nici nu sciam de jele,
 Dar de când eu te iubesc:
 Nu e lună, numai nor
 Și eu duc atâta dor
 Și e ceriul fără stele
 Și eu duc atâta jele.

Plângu-mă ochi și suspină,
 Dar sërmanii nu-s de vină
 Ci-i de vină inima
 Că o strică dragostea
 Și o pasce pacostea.

Eu cunosc pe badea meu
 După mers după umblat
 Că se duce legănat;
 Se légănă pe picioré
 După el inima-mă móre.

J. Stancă.

Trei junî din apropierea Sibiiului.
 (după fotografie de I. Stoica)

Bibliografia.

Insămănătatea țilei de 3 (15) Maiu 1848. Studiu făcut cu ocaziunea a 50-a aniversare a acestei țile de *M. Strajanu* profesor în Craiova 1898. Un minunat studiu, ca tot ce-î eșit din măestră pênă a Domnului M. Strajanu, care ar trebui se-l cetescă tot Românul, căci în el se oglindéză tóte nedreptățile și asupririle ce au venit asupra noastră, începând dela incalcarea patriei, facerea iobăgiei, până în present tot lucruri, cari trebuesc bine ținute în minte.

Școlastice. Programa XII. a școlei civile de fete cu internat a Asociațiunei conține 1. un studiu de d-șóra profesóră Maria Cioban: „*Rolul mamei în familie*” și 2. Șciri școlare. Din aceste aflăm, că personalul școlei și al internatului în anul școl. 1897/8 a constat din următ.: Dr. Vas. Bologa, învățător ord. și director; Eugenia Moga n. Trif, învățătore ord. def.; Ioan Popovici, inv. ord. def.; Eugenia Iovescu inv. ord. def.; Maria Cioban, inv. supl. provis. Nicolau Togan, catech. gr.-cat.; Dr. Petru Span, catech. gr.-ort. Instructori de musică: George Dima, Iulius Schaeffer, Sabina Brote, Directora internatului: Elena Petrascu, tot-odată instr. de limba francesă. Medic: Dr. I. Beu. Numărul elevelor înmatriculate: cl. I=16; cl. II=23; cl. III=21; cl. IV=20; cursul complementar=9, de tóte 89 eleve, din cari 57 în internat. Ar fi de dorit ca numărul elevelor să fie cât de mare la acésta școlă română națională, unică în felul ei.

Almanachul învățătorului român ce va apăre cu începerea anului școlastic 1898/99 e deja sub tipariu.

Diferitele cestiuți cronologice, genealogice, calendaristice, tipicale, etc. precum și alte referințe de interes pentru învățătoreimea noastră, — planul de învățământ, diverse consemnări, conpecte, statistice, și altele din sfera școlei populare, — estrasele șematismelor ambelor Metropoli, dar mai vèrtos a reuniunilor învățătoresci, — datele referitóre la mișcarea literaturii noastre pedagogice în legătură cu un conpect a învățătorilor ca autori și în fine tractatele cuprinse în partea literară sunt tot atâtea motive îmbucurătore, că »Almanachul învățătorului român« la noi unic în felul seu, nu numai va deveni adevèratul călăuz al învățătoreimei și tablou sincer a școlilor noastre, ci va umplea — sper — și un gol prea simțit în literatura noastră pedagogică.

Tot astfel și ajustarea tehnică încă va satisface așteptărilor, apărând legat frumos, cu hârtie fină și tipariu acomodat.

Rog deci pe toți doritorii de a avea acest opșor și în deosebii frații colegi să grăbescă a se însinua, căci având în vedere speșele cele mari și în deosebii îngrigirile serióse de cari sunt cuprinse mai vèrtos ađi tóte întreprinderile literare, Almanachul să tipăresce în număr cât mai restrins.

Prețul unui exemplar abonat e 1 fl. plus speșele postale.

Despre modul de procurare voiu încunoscintă îndată ce a apărut Almanachul — pe fie care domn abonent.

Recița montană, (Resiczabánya) în August 1898.

Iosif Velcean

inv. român.

Un vis. Narațiune din viața unui preot, de *Gavriil Hango* preot ort. rom. Redactor, în Tipografia arhidieceșană din Sibiu, 1897. Se recomandă spre cetire celor necăjiți, în deosebii preoților vèduvi.

A apărut acum de curund în tipografia A. Murășianu din Brașov **Pintea vitézul**, tradițiunii, legende și schițe istorice din viața aceluși vitéz, de *Ioan Pop Reteganul*. Broșura se estinde pe 96 pagine și costă 30 cr. + 5 cr. poștă. Se póte comandá dela sus đisa tipografie ori dela autorul, în Retteg, Transilvania.

Invitare la însertiuni.

În tipografia Carol Csallner în Bistrița va apărea pentru anul 1899 un călindar de buzunariu, edat de dl Ioan Baciú, preot gr. cat. în Șoimuș, editor-proprietar al „*Revistei Ilustrată*” având un conținut fórte variu și folositor. Pentru acest călindar se primesc spre inserare anuniuri cu prețul de 3 fl. de o pagină întregă. Tiragiul călindariului va fi de 1000—1500 esemplare.

„*Revista Ilustrată*” fóie enciclopedică-literară apare în tipografia C. Csallner în Bistrița, Transilvania, în fiecare lună odată în volum de 2½ còle, format mare și cu un tiragiu de 3000 esemplare.

În acésta fóie se primesc anuniuri spre inserare cu preț redus.

Prin aceste onoratul public este invitat a participá cu înserarea la călindar și „*Revista Ilustrată*” cari prin apèrerea lor numai folóse îi pot aduce.

Terminul de înserare pentru călindar e până 1 Octobree a. c. st. n.

Inserțiunile se fac la *Tipografia Carol Csallner, Bistrița*.

Telefonul redacțiunei.

„In nopți de ghiață” în broșura următóre.

Turturica. Baș cum spuneți. Mulțămii. Vè rog a-mi descrie portul mueresc și cel bărbătesc din *Frățușilor* și a Bufeniilor, scriind numirile baș cum se esprimă p'acolo. Nu-i grabă mare. Aveți timp până în Decembre, că pân' atunci nici n'ar avea loc. Complimente!

DI Iosif Velcean. Primit. Se va face după cum spuneți. Din opurile mele eu nu țin decât câte un esemplar; sunt ale editoilor. Salutare.

Dlul Ad. Ung. Credem din suflet cele spuse dar și dvóstră ne puteți crede „Nimic sub cer statonic, ci tot deșertăciune!” Și erăși: „Nimic perfect de bun, dar nici perfect de rău!” În nrul viitor veți vedea tot, ce se póte. Pentru nrul acesta sosiră târđiu. Mulțămii și salutări.

Anunț pentru publicul nostru cetitor.

La editorul „*Revistei Ilustrate*” Ioan Baciú în Șoimuș p. u. Nagy-Sajó, se mai află esemplare din „*Revista Ilustrată*” de pe semestrul I compactate în legătură de lux și se vënd cu următórele prețuri:

Ediția de salon cu 5 fl.

Ediția populară cu 3 fl.

Pentru învățătorii dela școlile populare, apoi pentru țarenii (economii), studenții și soldații mai ieștină câte cu 1 fl. fiecare ediția. Èr la comande mai mari să acórdă un rabat considerabil.

Tot de aci se póte procurá și broșura „*Kossuth înaintea tribunalului istoriei*” despre care „*Tribuna*” în nrul 178 ex a. c. scrie următórele: „Atragem atențiunea cetitorilor nostri asupra broșurei lui Zimándy Ignátz, *Kossuth Lajos a világtörténelem ítélt széke előtt*. Lucrarea se estinde pe 360 pagini și-l presentă pe „sfântul dela Turino” în adevèrata lumină. Cartea are cu atât mai mare preț pentru noi, cu cât e scrisă de un Ungur și se baséză pe date positive. O recomandăm cetitorilor nostri. cari știu ungresce cu atât mai vèrtos, că broșura costă numai 20 cr. plus 10 cr. porto poștal.”

Asemenea se mai pot comandá de aci „*Revista Ilustrată*”, broșurile de pe întreg anul curente, de cuprins variu, instructiv și distractiv și cu ilustrațiunile cele mai frumoșe, numai din viața noastră națională, prețul ediției de salon numai 6 fl. èr a ediției populare numai 3 fl. pe anul întreg. *Cine a vèđut acésta revistă s'a putut convinge c'i-i cea mai frumoșă și tot odată cea mai estindă revistă pentru famili.*

Cuprinsul broșurei IX. »Nu-mi huiți la cap« (poesiă) pag. 161. — »Constantin Morariu-Andrievičiu« (cu ilustrațiune) pag. 162—163. — »Abđicere«, »Nu mai vorbi« (poesii) pag. 163. — »Despre gemeni cu privire la vârsta mamei și la rëndul chronologic al copiilor« (hygienă), »Norii nopței«, »In farmecul nopței« (poesii) pag. 164. — »Bicicleta din punct de vedere higienic« pag. 165—166. — »Stăruința« (poesiă) pag. 166. — »Madame Josselin« pag. 166—167. — »Și stelilor«, »Poveste tristă« (poesii) pag. 167. — »Aron Boça Velchereanul« (cu ilustrațiune) pag. 168—169. — »Din păniile mătușei« pag. 170—171. — »Singur« pag. 171—172. — »Amintirea« (poesiă) pag. 172. — »Ceapsă și ochilari« pag. 172—175. — »Casa lui Avram Jancu« (cu ilustrațiune) pag. 175. — »Busuiocul și Boziul« pag. 176. — »In asfințit« (poesiă) pag. 176. — »Pardositori români din Bistrița« (cu ilustrațiune) pag. 177. — »Descantece« pag. 177—178. — »Căntece populare« pag. 178—179. — »Țărenii nostri« (cu ilustrațiune) pag. 179. — Bibliografie, Invitațiune la însertiuni și Telefonul redacțiunei pag. 180.